

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XX — Број 363
Субота, 13 децембар 1958

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

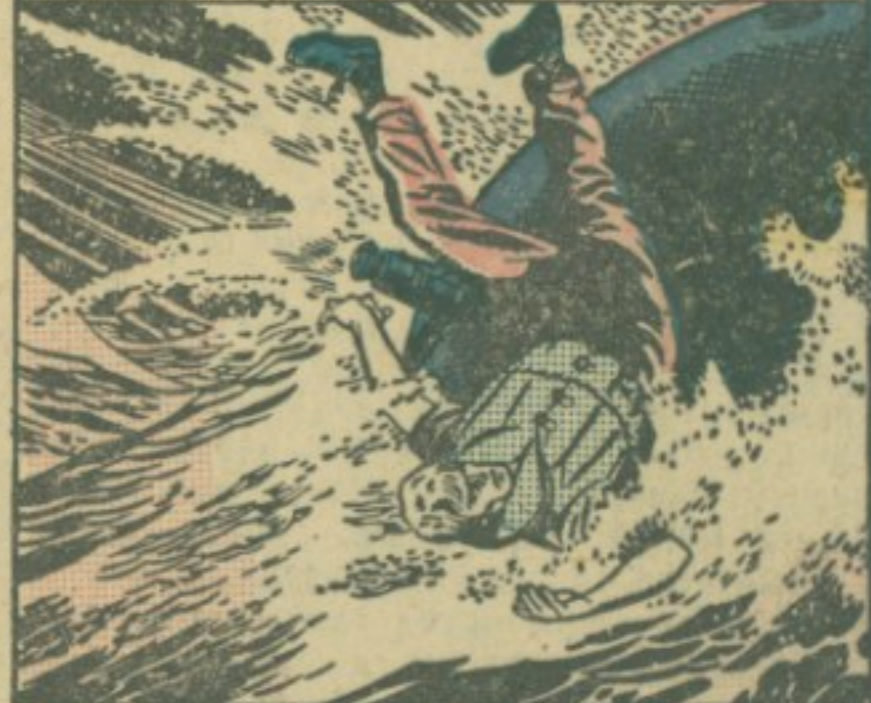
ФЛАШ ГОРДОН

Буквално спрани спалује брода који је толико, флаш, дежа и зарков боре се са њиховским таласима.

... АХ... ФЛАСЕ... НЕ МОГУ... ГУТАМ ВОДУ... ТОНЕМ...

ДРЖИ СЕ... ГЛАВУ ГОРЕ, ДРАГА... МОЖДА ЋЕМО НАЋИ...

...У СЛЕДЕЊЕМ ТРЕНУТКУ, ЈЕДАН ОГРОМАН ТАЛАС БАЦИО ЈЕ ФЛАСА О МЕТАЛНУ КУГЛУ!

ИАКО ОШАМУЋЕН ОД УДАРЦА, ФЛАСХ ЈЕ ПОКУШАО ДА НАЂЕ НЕКО УПОРИШТЕ И... РУКА МУ ЈЕ НАПИПАЛА НЕШТО ШТО ЈЕ ШТРИЧАЛО ИЗ КУГЛЕ!

ШТА ЈЕ ОВО? ИЗГЛЕДА КАО ПЕРИСКОП! БАР ЕУ МОЋИ ЗА ЊЕГА ДА ВЕЖЕМ КОНОПАЦ...

ПОШТО ЈЕ БЕЗАО УЖЕ, ФЛАСХ ЈЕ ИЗВУКАО НА ТАЈАНСТВЕНУ ЛОПТУ ЗАРКОВА И ДЕЈЛ...

СРЕЌА У НЕСРЕЋИ! БАР ЋЕМО МОЋИ ДА ДРЖИМО ГЛАВЕ ИЗНАД ВОДЕ...

...ДОК ОРКАН НЕ ПРОЂЕ! ХЕЈ! УДАРИЛИ СМО У НЕШТО

ОВОГ ПУТА У СТЕЊУ!

КОРАЛНИ ГРЕБЕН! ДА СЕ ОДВЕЖЕМО ПРЕ НЕГО ШТО КУГЛА ПОТОНЕ!

НЕ! НЕ ОДВЕЗУЈ! КУГЛА ЈЕ ОТСКОЧИЛА ОД СТЕНЕ! ВИДИШ ДА ОПЕТ ПЛИВА!

ФЛАСЕ! ВИДИ... ОБАЛА!

ДОШ ТРИ ОГРОМНА ТАЛАСА ПРЕЦЛА БУ С ПОМАЗАВОМ ПРЕКО ГЛАВА БРОДОМНИКА. ЗАТИМ ПОТМУО ТРЕСАК И ЦКРИГАЊЕ ПЕСКА! МОРЕ ЈЕ ИЗБАЦИЛО КУГЛУ НА ОБАЛУ БИМИНИЈА!

ОХ! НАЗНАД НА СУВОМ!

БРЗО! СИЛАЗИТЕ! ТАЛАСИ НАС ОПЕТ МОГУ ОДНЕТИ!

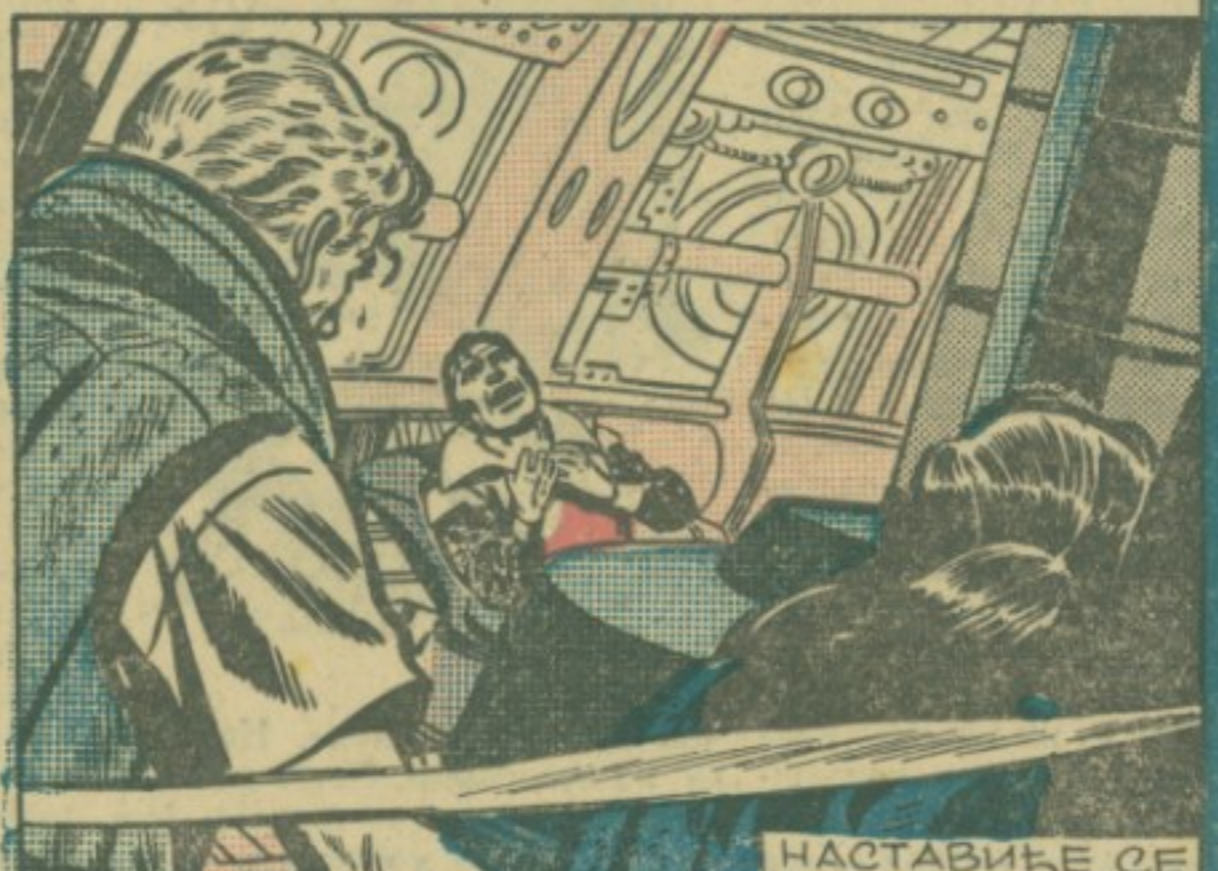

ДОК СЕ ФЛАСХ СПУШТАО НИЗ КУГЛУ, ПРОШАО ЈЕ КРАЈ ЈЕДНЕ ФОТО-ТЕЛИЈЕ УГРАЂЕНЕ У ЊЕНЕ ЗИДОВЕ И...

ФЛАСЕ! ВРАТА!

УНУТРА! БРЗО! ДА СЕ СКЛОНИМО ОД УРАГАНА!

НАСТАВИЋЕ СЕ

У овом броју:

- БУРО БАЉИВИ
- БРАЋА ИЗ ЦУНГЛЕ
- ДЕСЕТОРУКИ ГУСАРИ
- СТРИПОВИ:
Ваш челик, Пеја, Мики, Флаш Гордон, Бим и Бум, Светлост и шуми, Попај и Вучко

Кепи, мали мајмун капуцинер, седео је и тужно гледао свога господара Дирк Фелона како непомично лежи. Скрхан тешком тропском грозницом млади копач злата, иако снажне грађе, лежао је поред једне дивље стаке која је вијугала кроз густу дунглу Гватемале. Када га је ухватила грозница и први пут осетио вртоглавицу, са страхом је помислио на могућност да овако усамљен у далеком свету умре. Са овим је дошао и делиријум и најзад је пао у дубок сан, налик на кому.

Земља предака

Па ипак Фелон није био сам, Кепи је верно чувао стражу. Прибио се уз свог господара који је за њега био исто што и бог, и са збуњом се обазирао унаоколо јер у дунгли одашуд прети опасност. Била је то земља Кепијевих предака, али сиво мајмунче је тек први пут доспело у своју постојбину.

Дирк Фелон је прошао кроз многе области, али приче да у рекама које протичу кроз дунгле Гватемале има злата нису му дале мира. То га је довело и у тропске пределе. Да не би био потпуно сам узео је за сапутника и пратиоца малог Кепија. „Имаћеш прилике да посетиш своје орђаке“ — тепао му је на поласку Фелон. Нажалост Кепи није имао начина да му саопшти колико он за њега значи више него сви његови робаци.

Док је Кепи седео поред свог непомичног господара схватао је да му се свакако нешто страховито догодило. Запазио је да је почела да пада тама на дунглу, а то је време када она почиње да се буди. Инстинктивно, Кепи се бојао „ноћних бића“, која се, када падне мрак, шуњају и траже жртве. Мали мајмун

који би били довољно неопрезни да се у мраку затекну на земљи, уместо да потраже склониште на дрвету, могли би бити међу првима.

Жалосно је заскочио мали Кепи и пришавши сасвим близу господару почео је да му својим меким прстима таре образе, као да је хтео да га опомене да је већ крајње време за напуштање овог страшњог места.

Међутим, Дирк се и даље није мишао, остао је у бесвести. Жалосно је издужило мали Кепи своје лице као да се упиње да задржи сузе. Желео је да по сваку цену остане уз свог господара, чак иако би то значило смрт. Својим бистрим очима пратио је лет страшних лептирова који су кружили између дрвећа. Сада није био у стању да их лови. На све стране се чуло шушкање и мицање; ово би други пут изазвало радозналост, али у овој ситуацији гонило га је да дрхти од страха. Чули су се крици папагаја, а затим и гласови мајмуна. Говорили су „његовим језиком“. Узбуђен, он је убрзо својим цвркутавим гласом поздравно своје „сапеменике“ и поручио им да је сам и да тражи друштво. Али, узалуд је чекао одговор.

Приметио је само како се њишу густе гране у његовој близини и на њима сиве силуете које гипким скоковима прелазе с једне гране на другу. Још једном се чуо Кепијев глас: овога пута је тражио одговор на поруку. И наједном се зачу нешто налик на лавек. Гране су почеле да се пуне мајмунима који су били права његова „слика и прилика“. Вођа им је изгледао као неки мрзовољни седи момак. Нажалост, од свега што је овај избрљао Кепи је једва мало разумео. Јер ово су била његова дивља браћа и њихов језик се разликовао од језика мајмуна који су са њим, припитомљени некада живели у зоолошкој башти, иако су им и боја и стас били исти. Па ипак, Кепи је успео да ухвати смисла онога што је речено. Стари краљ је питао одакле долази, коме чопору припада и зашто је заједно са човеколиким мајмуном.

Вешто је извукао драгоцени предмет

Кепијев одговор је само повећао радозналост „породице“. А како је он све време још терао муше и бубе које су се окупљале око његовог господара, сабраћа су се осетили чак и узвешена. Почели су да му се приближавају и добацују погрде. Позивали су га да се попне на дрво и окуша своју снагу са неким од њих.

У Дирковом ранду, који је лежао на стази,

налазило се једно мало сребрно звонце за којим је Кепи лудовао. Оно му је служило да би дао одушке своје бесу, радости или узбуђењу. Вешто је својим прстињима извукао драгоцени предмет и почео снажно да звони. А затим се обазрео да види да ли је мајмунска колонија импресионирана овим предметом у истој мери као и он. Браћа из дунгле су била просто запрепашћена, онемела. Неки су били потпуно преплашени. Мали мајмунци су скочили својим мајкама у наручје, а одрасли заузели одбранбени став. Нису дотле никада имали прилике да чују нешто слично. Било им је само познато шта их очекује после урлика јагуара, или када се огласи оцелот, алигатор, или када зашишти циноуска водена змија. Међутим, ово звончење превлазило је њихову моћ схватања. Стари краљ је показао своју силу: изишао је из стања предострожности и скочиши на једну нижу грану упињемо се у сјајан предмет који је Кепи држао.

А он је опет почео да звони. Ово је краља сасвим опчињило па је почео да му се приближава, а и остали, око стотинак њих, следили су га. Али се Кепи чувао да ово приближавање схвати као пријатељство и зато, иако је и даље звонио из све снаге, режао је и кезио се. Ово би увек био довољан повод за отпо-

БРАЋА ИЗ ЦУНГЛЕ

чињање непријатељстава, али краљ је толико био заузет жељом да у своје руке добије мали сјајни предмет, да је превидео Кепијеву опомену и приближио му се сасвим. Застрашен овим Кепи се повукао до свог господара, који је и даље лежао без свести, чак му се попео на раме и почео да скаче по њему не би ли га пробудио. Краљ је одједном изгубио стрпљење и уз бесно режање скочио на једну сасвим ниску грану. Припремио се да једним скоком нападне Кепија. И баш у том тренутку зачула се опомена са врхова дрвећа: мајмунци који су били на стражи најављивали су опасност, придружиле су им се и мајке које су позивале своје младе у окриље. Једним скоком краљ се повукао на сигурније место, али још наконстрешен.

Једна дугачка животиња са шареним мрљама вијугала се стазом. Никад дотле Кепи није видео змију боа констриктор, тога страшњог непријатеља становника дунгле, од кога су се нарочито мајмунци бојали. Инстинкт му је говорио да му је то сада главни противник. Наштао се у страховитој недоумици: да побегне и придружи се својој сабраћи или да остане уз господара. У паничном страху, не знајући више шта чини, Кепи дохватио комад трулог дрвета и поче ударати из све снаге змију по глави, док је другом и даље бесомучно звонио. Змија је бесно зашиштала и у том тренутку њене пљоснате очи угледале су човека како лежи. Боа би се обично тада мирно повукла. Али изазивање малог Кепија захтевало је напад и зато је она кренула у бој, пустивши још један писак. Отворила је своје огромне чељусти. Боа није отровница, али зато има довољно снаге да и у одраслом медведу, снажним стезањем, угуши живот.

Краљ мајмуна зачаран

У очајању Кепи је дохватио још један комад дрвета и почео бесомучно да удара змију пре него што ова крене у напад. Ударац дрветом не претставља никакву опасност за змију, јер она има толико отпорну кожу, да издржава и леопарлове канце. Али то је било ипак довољно да јој одврати пажњу од човека. Мали борац је вештим скоком устрану избегао змију, а притом је крештао од страха и даље звонио звонцем које је чврсто држао. Ово као да је био знак за узбуњу.

Тек отприлике пре два века научници су утврдили да китови спадају у сисаре; пре тога људи су их сматрали огромним рибама. О страховитој прождрљивости тих водених чудовишта кружиле су невероватне приче: сви су веровали да кит може да прогута не само човека, већ и једрењак средње величине. За многе је било право изнећајење кад су зоолози објавили да се китови хране веома ситним животињама — рачицима и рибицама.

Али, да ли су сви китови тако безбедни? У време кад су морима и океанима још пловили бродови на једра, морнари су испредали страшне приче о зубатим китовима — главатим њешурама (phaseter macrocephalus). По стојали су чак и „очевници“ који су тврдили да су разбеснеле њешуре разбијале на комадиће барке одважних китоловаца и кидале на комаде циноуске октопде. Али, то су само легенде. Тачно је, међутим, да су у жељудици убијених њешура често налажене циноуске хоботнице дуге по неколико метара, па

Кепијева браћа привучена његовом храброшћу притекоше му у помоћ. Био је то општи напад на омрзнутог непријатеља. Башали су све што им је било на дохвату: читаве гране, зелене кокосове орахе, комаде дрвета. Змија је мало устукнула и заузела одбранбени положај. Мајмунци су надали паклену дреку којој се још придружио и крик једног дугорепог папагаја. Становници дунгле су ово схватили као оглашавање борбе, а оне су ту стајле. Ужасна ларма и право бомбардовање почело је да замара змију. Није могла да одолева толиким нападом. И зато, пошто јој ништа друго није преостало, мирно се повукла у мрак где је они неће пратити.

Био је то тријумф за Кепија: као да је он сам својом храброшћу нагнао непријатеља на повлачење, пустио је из свог малог тела крик победе, звонећи притом као да је полудео. Браћа му нису оспоравала победу. Можда су је они приписивали делимично и магичном дејству звонца. Никад дотле се они нису усудили да нападу једну боа! Али овај чудни капуцинер из далека света нагнао их је својом храброшћу да се упусте у борбу. Чудотворно звонце имало је притом неку тајну моћ. Краљ мајмуна је пиљио у њега као зачаран.

Радозналост га је поново нагнала да се приближи Кепију. Био је већ довољно близу да дохватио орахе опрне ствар од малог странца и једним ударцем или уједом покаже уљезу шта значи супростављати се краљу пред толиким његовим поданицима. Кепи се приближио уз господара. Срце му је убрзано ударило. Покушавао је да пробуди Фелона и упозори га на опасност која му са свих страна прети. Али, он се није будио.

Старо сиво лице је одавало одлучност: постаје власник звонца по сваку цену. Па ипак њему није била сасвим јасна ситуација. Човек је лежао непомично. Да није то можда клопка? Али, он се неће смирити док не буде имао у својим рукама сјајну ствар. Његова храброст је повукла и остале. Кепи се нашао окружен лицима која нису ништа добро обећавала. Краљеве очи су уз претњу севале. Кепи је приближен уз господара показао очнаке. Међутим, то краља није спречило да пружи своју шапу ка предмету, који је Кепи држао најчвршће што је могао.

Изненада, уз јечање, Дирк Фелон се покренуо. То је изазвало панично бекство свих мајмуна. Кепи је закрештао. Али један мајмун се још врзмао око Кепија — није био уплашен као остали. Била је то једна женка светлих очију. Она га је чак пријатељски гледала. Иако се и она за тренутак повукла на краљев позив убрзо се вратила и упутила према белом семену, које је у витицама висило са оближње палме. Вешто је откинула једну и почела да једе гледајући мајмунче са чаробним звончетом. Кепи је био очаран. Најзад неко показује симпатије према њему. Сувише касно је приметио да се ради о превари: када је чуо шушкање иза себе и када се брзо окренуо, нашао се лице у лице са краљем.

Кепи више није имао времена да се врати у окриље господара. Уз дивљи крик краљ је скочио на њега. Али ни Кепи се није дао — као изван себе борио се против веома окретног и немилосрдног непријатеља. Против ветерана дунгле који је, захваљујући својој окретности и снази, постао краљ свог племена. Већ више од десет рана крвавило је на малом телу Кепија, али је ипак и даље давао отпор. Храбро се борио.

Случај, као што се често догађа у дивљини, притече му ипак у помоћ: дунглом се пролони рика која свима следи крв у жилама. Надјачала је галаму мајмуна који су пратећи

„СТОТИНУ“ МИШЉЕЊА...

преко педесет метара и тешку две тоне коју је циноуски кит прогутао целу. Познати су и неки, додуше ретки случајеви, да су уљешуре нападале и људе. Недавно је један лекар америчке ратне морнарице објавио извештај у коме наводи проверене случајеве: ови китови настали су на људе који су се купали у мору. Неколицину несрећних морнара китови су чак прогутали.

Велики познавалац китова, енглески научник Роберт Кларк, такође сматра да уљешуре може лако да прогута човека. Али, такви случајеви су изузетни јер ови китови лове храну на великим дубинама па обично и не обраћају пажњу ни на људе ни на морске животиње које живе у површинским слојевима. У потрази за храном уљешуре роне веома дубоко — до 500, па чак и 1000 метара: оне су признате „рекордери“ у гњурњу.

Уљешуре, међутим, могу да претстављају велику опасност за гњурце, који се спуштају на велике дубине. И оне ће бити све већа уколико се техника гњурња буде усавршавала.

борбу, тражили од краља да убије противника. Његово ликоване се преокрену у ужас. А Кепи, ослобођен кобног загрљаја, опази циноуску мишићаву мачку, са чудним мрљама по крзну — јагуара. Била је то женка која је тражила плен. У некој оближњој дупљи чекали су је њени мали. Из омршавелог тела избијала је глад. Видело се да ће без двоумљења да насрне на све.

Два блага: човек и звонце

Као чудом мајмунци су нестајали у дрвећу, али Кепи и краљ нису стигли. Јагуар је то приметио и припремио се на скок. Краљ се наједном нашао на најближој грани, а Кепи је опет полетео ка свом господару. Када је промашио краља јагуар се окренуо Кепију и онда је спазио и човека који је лежао на домаку једног кратког скока. Поново се устремно, полека машући репом, прилепивиши уши уз главу и разјавивши чељуст. Очи су сијале као две зелене жеравице, а мишићи су му се напињали под глатким крзном. Звер се иначе бојала човека, али борба за опстанак одагнала је уобичајену помисао да побегне. Она је од глади изгубила разум, а близина човека истовремено је претстављала опасност за њене мале. На напад се одлучила и зато што је видела да човек лежи непомичан.

Јагуар је навикнут да убија у борби, и да борбом долази до плена. Страх је приковао Кепија за груди Дирка Фелона. Није схватао да је тиме изложно и њега смртној опасности. Од страха није био у стању ни да се помери. Гледао је само зелене очи. Поврх свега ту је лежао његов човек-бог и он га неће напустити. Непријатељу је показао своје сићушне зубе. Јагуаров реп се мало подигао: мачка тек што није скочила.

У истом тренутку нестало је страха. Оно што је сада Кепи учинио није било контролисано вођом, није било плод размисљања. То је проговорио само инстинкт одржања. Његови прстији још су држали звонце — и он га је наједном свом снагом бацно на главу звери. Она је отскочила устрану као да ју је змија ујела. Појавила се за тренутак сумња и страх од човека. Ударац звонца јој није нанео наравно никакав бол. Човек је још стално лежао непомичан. Зато је поново усправила своје прождрљиве очи ка плену.

Али је одједном почела да стриже ушима. Шумови који су чак и за Кепија били недокучиви доприли су до ње. Страх је овладао јагуаром. За секунд као да се колебао а затим намах нестало у густињу. Није хтео да се бори када су снаге неједначне.

Ускоро се зачуо ход босих ногу по стази: око дванаестак радника скупљања каучука враћало се са посла. Били су то космати покрени урођеници. Очи су им се рашириле од изненађења кад су спазили белог човека. Одмах су схватили шта му се догодило и брзо су притекли у помоћ. Један је похитао по воду, други је нестало у жбуњу и после неколико тренутака се вратио са неким лишћем, које је већ изгубио својим длановима. Неколико капи тог исцеђеног сока поменом је с водом и дао Дирку да попије. Вода му се разливала са усана, али се он одједном стресао. То му је некако дало снаге и он је убрзо отворио очи: погледао је људе који су га окруживали. Свест му се враћала.

— Грацијас, — захваљују се радницима на шпанском. — Права је срећа што сте наишли. — Да, — одговорио је вођа радника — били сте много болесни. Наш логор је у близини. Велика је срећа, сињор. Чули смо звончење вашег звонца и дошли да вам помогнемо.

Дирк је изненађено завртео главом „звонце“? — упитао се. Одједном као да се присетио ухватио је Кепија који се сав срећан мазио уз његова рамена.

— Па то је звонце мог мајмунчета: вероватно се играо њиме док сам спавао. О, па он се чак и изгребао. Али меће Кепију се ништа озбиљно не догађа. Зар не, мали неваљалче?

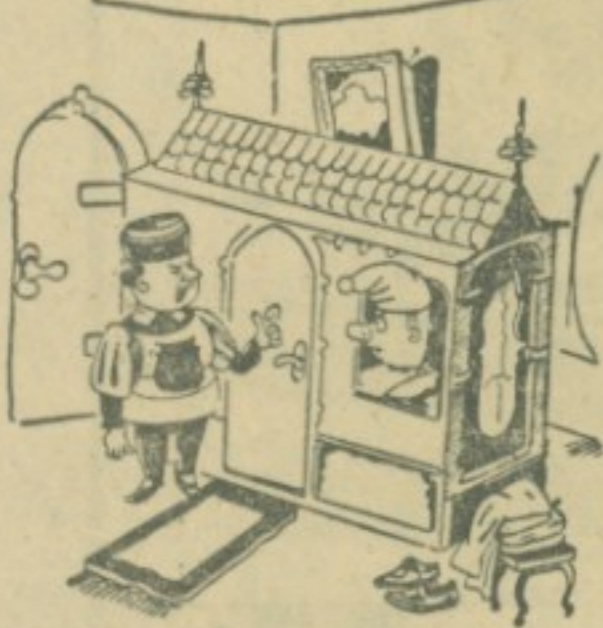
Кепи је задовољно блебетао. Не. Није он хтео ни умео да исприча како је спасао свог господара. То није било ни важно. Његово благо је био човек, његов велики пријатељ и драгоцено звонце које је одмах затим нашао у плави.

чак и крупне ајкуле. Недавно су на Азорским Острвима научници извукли из жељуда једне уљешуре хоботницу дугу

КУЋА У КУЋИ

Кућница у соби — нимало редак приказ у Немачкој у периоду од 13 до 15 века. Кућница је имала врата и прозоре, а у њој се налазила само

постеља. Јавно показивати постељу сматрало се у то време непристојним и због тога су људи прибегавали овој „дискретној“ камуфлажи.

Спелеолози

Вечна тежња код човека да што више сазна покренула га је преко „седам мора и седам гора“ да би упознао земље и народе. Винула га је у васиону да би докући њене тајне, спустила га у утробу земље да проучи шта се тамо дешава. А заинтересовале су га и друге ствари које су занимљиве и корисне за науку као што је проучавање пећина у којима се често могу да виде чудесне творевине природе.

Људи који се баве проуча-

вањем пећина зову се спелеолози, а спелеологија је научна грана (део географије и геологије) која се посебно бави проучавањем пећина и других сродних појава у карсту.

КОСТИ КАО НОВАЦ

Ловци на људске главе са Нове Гвинеје међу собом и данас уместо новца употре-

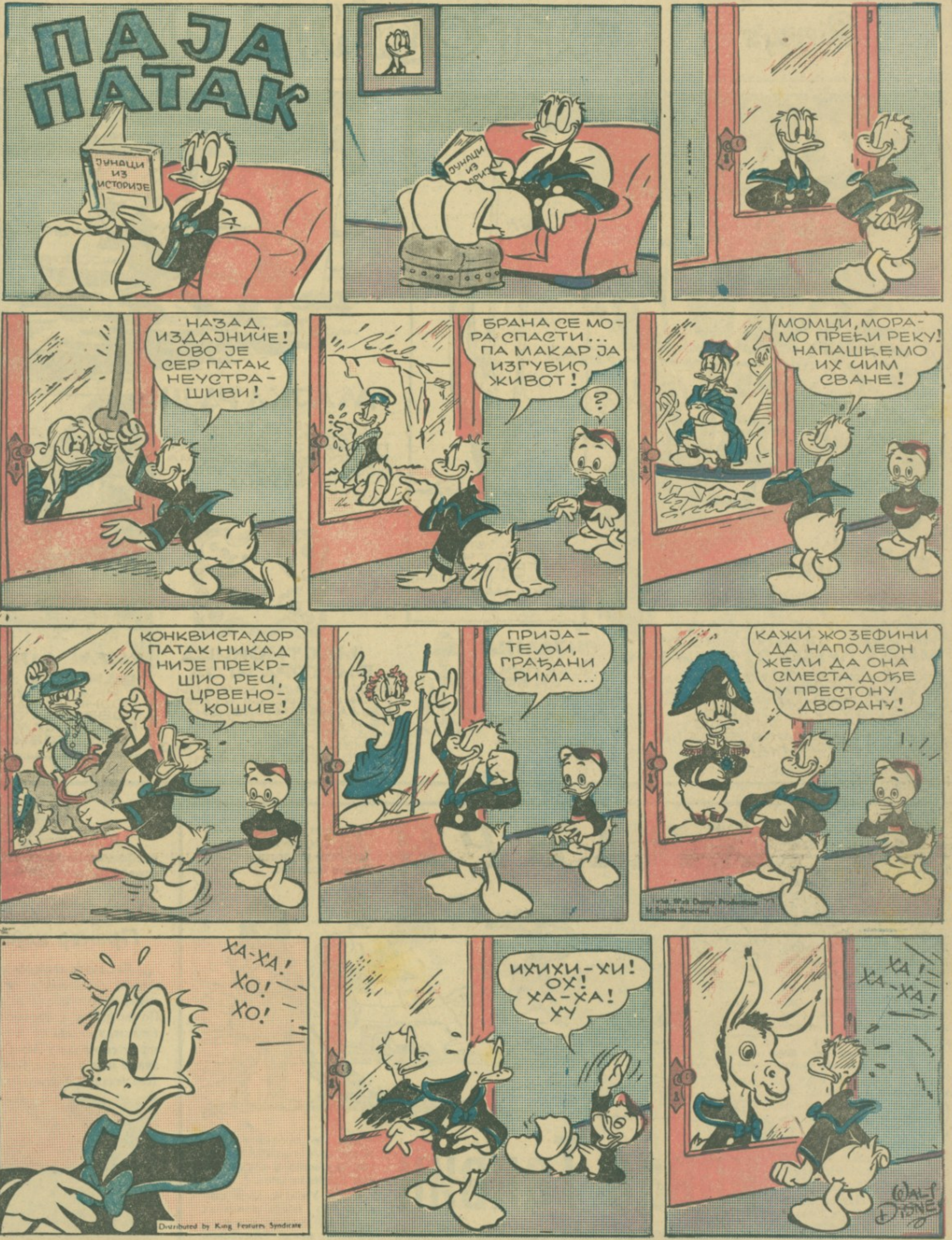

бљавају — кости. За највећу новчаницу сматра се добро препарирана бутна кост.

РИБАРИ И МИЊБУШЕ

Прави грабеж на мињбуше био је овог лета у неким лукама Енглеске где су их рибари куповали још при искрцавању на обалу. Наиме, међу енглеским рибарима постоји ра-

ПАЈА ПАТАК

НАЗАД, ИЗДАЈНИЧЕ! ОВО ЈЕ СЕР ПАТАК НЕУСТРАШИВИ!

БРАНА СЕ МОРА СПАСТИ... ПА МАКАР ЈА ИЗГУБИО ЖИВОТ!

МОМЦИ, МОРАМО ПРЕКИ РЕКУ! НАПАШЕМО ИХ СИМ СВАНЕ!

КОНКВИСТАДОР ПАТАК НИКАД НИЈЕ ПРЕКШИО РЕЧ, ЦРВЕНОКОШЧЕ!

ПРИЈАТЕЉИ, ГРАЂАНИ РИМА...

КАЖИ ЖОЗЕФИНИ ДА НАПОЛЕОН ЖЕЛИ ДА ОНА СМЕСТА ДОЂЕ У ПРЕСТОЛУ ДВОРАЊУ!

ХА-ХА!
ХО!
ХО!

ИХИХИ-ХИ!
ОХ!
ХА-ХА!
ХУ

ХА-ХА!

ширена легенда да их овај женски украс чува од опасности које им прете од стихије мора при пловидби, а усто и да им осигурава дуг живот.

НЕ БИ БИЛЕ ДОВОЉНЕ...
Према добро проученим статистичким подацима, утврђено је да све количине горива које су утрошене у индустријске сврхе до 1900 године, не би сада биле довољне ни за период од пет година с обзиром на проширену индустрију.

ПРВА ФАБРИКА ТЕРМОМЕТАРА
У прошлом веку у Штирцбаху у Тирингији је саграђена прва фабрика термометара на свету. Дотле су их правили дувачи стакла у Паризу и продавали по разним градовима. Фабрика у Штирцбаху се развила од једне радионице дечјих стаклених

играчака. Сматра се да су први медицински термометри били направљени у овој фабрици око 1875 године али без градуисане скале која је додана у Лајпцигу. После десетак година као једино стакло за термометар употребљава се јенско.

ДО КОЈЕ СЕ ГОДИНЕ СТАРОСТИ КРВНИ ПРИТИСАК ПОВЕЋАВА?
Доктор А. Мастер из Њујорка испитао је код 5.757 мушких и женских особа различите старости до којје се године крвни притисак повећава. Тако је утврдио да се артериски крвни притисак повећава само до 65 године, савним споро до 74 године, а после остаје непромењен. Најстарија особа којој је др Мастер мерио притисак био је човек од 106 година, а артериски крвни притисак му је био нормалан.

Да би се привикли

Вештачки сателити обележили су један крупан успех у историји људске мисли и напретка технике. С правом се говори да се човек већ налази на прагу васионе. Није онда никакво чудо што се већ увелико врше опити са људима

који ће се једног дана винути у свемирски простор. Засада они проводе одређено време у затвореним кабинама да би се привикли на то чудесно путовање.

СВАКИ ОСАМДЕСЕТИ АМЕРИКАНАЦ ЈЕ ДИЈАБЕТИЧАР

Сваки осамдесети Американац је дијабетичар, али половина од њих и не зна да је болесна. Жене у 40 отсто случајева умиру од ове болести. Дијабет је осми на листи смртности у САД. Болест се јавља обично после четрдесете године, а узрок велике смртности је баш то што људи не знају да од ње болују. Дијабетичари умиру претежно од последица: болести срца или оштећења крвних судова у централном нервном систему.

ПОДМОРНИЦА У АВИОНУ

Недавно је авион британске ваздухопловне компаније „Силвер сити ервеј“ превезао из Довера у Француску једну подморницу, власништво Француза Робикофа. Употребљавао ју је за прегледање подводних телефонских каблова. Трошкови око транспорта ове подморнице били су мањи од транспорта аутомобила јер је дуга свега три метра.

НЕКАД И САД

На слици се виде два обућара: један који ручно израђује ципеле, а други то ради помоћу машине. То су два све

та која постоје, али се не боре. — зна се ко ће победити. Машина уз помоћ човека свуда односи победу.

Ripley's

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

ЕСТАШ ШАРМОН

ЈЕДАН КРИЗУМЦАР НА ФРАНЦУСКО-ШПАНСКОЈ ГРАНИЦИ

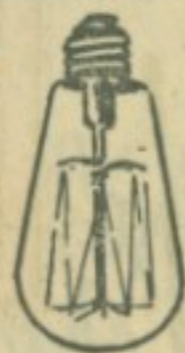
НИКАД НИЈЕ, НИ ДАЊУ НИ НОГУ, СКИНУО СВОЈУ МАСКУ ПУНИХ 37 ГОДИНА

ПОСЛЕ ЊЕГОВЕ СМРТИ ДОЗНАЛО СЕ ДА ЈЕ ТУ МАСКУ ДОБИО ЗА УЛОГУ У ОПЕРИ „КАРМЕН“, АЛИ ДА ЈЕ ОДМАХ ПОТОМ БИО ОТПУШТЕН ЗБОГ ТОГА ШТО НИЈЕ БИО ДОВОЉНО УБЕДЛИВ У УЛОЗИ КРИЗУМЦАРА

ХРАМ
У СИНОТЕ-ДЛИНУ, У АЗИЈИ, УТВАРИ ЈЕ ДРВО У ЧИЈИМ СЕ ГРАНАМА НАЛАЗИ ПЛЕМЕНСКИ ИДОЛ

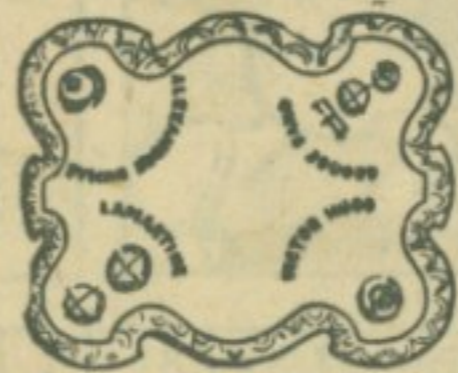
СИЈАЛИЦУ

КОЈА ГОРИ БЕК 50 ГОДИНА ИМА ВОЗЕО СЕН ИЗ ЊУЈОРКА

МАЈКА РАЈН

ИЗ ЛАУЕЛА (САД) СТАР 74 ГОДИНЕ ПЛИВАО ЈЕ 200 МЕТАРА НОСЕКИ НА ЛЕЊИМА ЧОВЕКА ТЕШКОГ 100 КИЛОГРАМА

МАСТИОНИЦА ВИКТОРА ИГОА

САСТОЈАЛА СЕ УТВАРИ ИЗ 4 МАСТИОНИЦЕ: ЊЕГОВЕ, ЛАМАРТИНОВЕ, ДИМИНЕ И ЖОРЖ САНДОВЕ. КАД ЈЕ ПИСАО, ИГО ЈЕ НАИЗМЕНИЧНО ЗАМКАО ПЕРО У СВЕ ЧЕТИРИ

НАСЕЉЕ ДАТО КАО НАПОЉНИЦА

БАРЕТХУ, ЈЕДНО ВЕКЕ СЕЛО У ИНДИЈИ, ДАО ЈЕ КАО НАПОЉНИЦУ РАЈА РАМ ЧАНДРА ЧОВЕКУ КОЈИ МУ ЈЕ ПРАО РУБЛЕ. СЕЛО ЈЕ И САД СВОЈИНА ЊЕГОВИХ ПОТОМАКА

Царајући ватру ловац Мати Квијок, случајно подиже главу и кад виде малог ирваса како га гледа отворених и уплашених очу уздахну изненађен. Ирвас је био толико слаб да није могао да се држи на ногама. Ловац му направи простирку од маховине и лишћејава, док је мали ирвас, гладан, брстиво, осећајући се заштитен у пријатној заветрини.

Како је овај човек преу, средњив. Нема више оних крвожедних животиња које су му убиле родитеље.

Ловац Мати иако није нашао млека ипак се довио. Зачас је направио неки окрепљујући напиток од масти фоке и снега, који је животињца халаљиво попила.

Лежећи по страни, ирвас је гледао у свога спасиоца као да се захваљује.

Његово опорављање ишло је брзо. Ирваси су врло јаки и отпорни. Када је изишао из оклопишта савим сам — то је значило да је здрав и способан за самосталан живот. Али, није хтео да побегне. Остао је и даље у јами коју му је добри Мати направио. Постао је веран пријатељ као пас, своме господару, који га је назвао Талвик — што значи сироче. Отада, мали Талвик није разочарао свога господара. Напротив, благ и послушан, чинио му је само услуге.

У овим забаченим областима, санке, зване „лулка“, и ирвас упрегнут у њих, неопходни су човеку као што су цивилизованом свету потребни воз, ауто и авион.

ХРАБРИ

Ирвас Талвик

Једном малом ирвасу претила је опасност од чопора вукова. Спасо га је лапонски ловац Мати Квијок.

Нагињући се над рупама, које је био избушио, Мати је врло опрезно извучио замрзнуте рибе. Наједном из свег гласа викну: фока! Једна се ухватила. Мати је био пресрећан.

Као да је нешто предосећао, он је стално осматрао. Био је узнемирен, опрезан. Време је било сувнише топло. Одједном, чу подмукло пуцање. Оно се поновило у неколико махова. Мати потскочи. Пуцало је и даље. Лед је кренуо после загушљиве тундрине.

Мати Квијок брзо купи свој плен и јурну ка обали. Али, било је већ касно. Што се више журио све је мање напредовао: растојање од обале се није смањивало. Убрзо је увидео да се санта чак удаљава од ње. Имао је утисак да се налази на острву које плови према пучини. Ипак, поред свега, није губио главу. Мислио је: ако будем скакао са свате на санту, ризикујем. Ти-

ме не бих постигао ништа. Изгледало му је да је санта на којој се налазио чврста и довољно пространа. Значи, тренутне опасности нема! А у међувремену... можда ће се санта спојити с неком другом па ће се докопати обале.

Међутим, струја је носила санту са Матијем све даље.

Ирвас спасава Матија

Талвика је први угледао Ларс Утсијок.

„Хеј, хеј!“ — поздравио га је Ларс и изненађен загледао Талвика који је застао пред њим. Чудновато! Уже око врата било је отргнуто.

Не размисљајући много он потрча са животињом према свом иглоу.

Отац, стари Утсијок, разумео је одмах шта се догодило. „Спремите одмах „лулку“, — нареди он. — „И везите и кајак.“ Брзо је било све спремно. Ирвас ће пове-

сти старог Утсијока — јер он зна где треба да се иде. Летели су по леденој пустињи као брзи воз.

Кад је пролазио поред иглоа свог господара Талвик је застао и пустио један потресан крик.

Стари Утсијок, када стигоше до обале помилнога њушкицу храброг ирваса и погледа према залеђеном мору. На неким местима се већ видела вода. Више се нису могле употребити санке. Зато одвеза кајак и спусти га у воду. Вестрао је у правцу струје. Ретко би ко могао да прође овуда неопштећен.

Стари Утсијок је повремено дозивао Матија, али му се глас губио у даљини. Ускоро се чуо одјек његовог гласа, па онда и други глас. Неко му је одговарао.

Требало се пробити између санки које су се збијале и постајале све многобројније. Стари Лапонац напусти кајак и очочи на санту, где је био Мати. Из даљине се зачу један нови крик — то је Талвик поздрављао спасење господара.

Није се смео губити ни тренутак, Мати и стари Утсијок се одмах укрцаше.

Када су стали на чврсто тле они одахнуше. Талвик их је дочекао.

Његов господар му је спасао живот. Он то није заборавио. Иако је само ирвас, Талвик има добро памћење.

ЗА ПЕШАКЕ

У Хамбургу су на угловима најпрометнијих улица постављене необичне направе такозвани „вibratorи за пешаке“. За свега петнаест динара ова направа произведе 3.000 вибрација у једном минуту чиме уклони умор и болове у ногама пешака.

Пример који не треба следити

Две групе саобраћајних полицајаца у Честерфилду у Енглеској приказивале су у најпрометнијој улици града како треба поступати кад се возач нађе у безбедној ситуацији. Полицајци су изводили најнеобичније бравуре и око 8.000 гледалаца стално им је пљескало. Једног тренутка и полицајци су се нашли у безбедном положају, кад им ни њихово знање није помогло. Пуном брзином два аутомобила су налетела један на други и било је неколико теже повређених.

БАЧАЧИ КАМЕНЧИЋА

Ово није нека игра, него обична забава два младина. Као што видите они бацају каменчиће. Њихов став у моменту када је каменчић бачен учинио се занимљив Мајку Шифрину из Бруклина, па је направио снимак у стилу полусилуете према светлом небу. И испала је лепа фотографија.

Како сам постао биолог

ЖАН РОСТАН ОКРУЖЕН ПОР ОДИЧНИМ ФОТОГРАФИЈАМА

Славни син великог песника Ростана говори о свом оцу и свом животу

века, осећање за његове основне проблеме и дах историског посматрања света. Занимљиво је да је и његова мајка још као девојка била песникиња, позната под именом Роземонда Жерар. Писању се посветио и Жанов син.

Чувени биолог увек подвлачи велику заслугу коју има његов отац за све што је он постигао у животу а нарочито за његову склоност према природним наукама. Његово интересовање за жабе које је доцније проучавао и дошао до значајних научних открића потице још од 1910 године, из времена када је његов отац почео писати поетску драму „Шантеклер“.

— Мој отац је увек поклањао велику пажњу савесној обради појединости, — истиче Жан Ростан. За време припре-

мања своје драме он је на наше добро у Камбоу донео животиње које ће се у њој појавити. Сатима је проучавао живот обичних и крајних жаба. Скуп неколико жаба око једне велике печурке приликом залазња сунца једног летњег дана, инспирисао га је за чувену сцену жабљег банкета у четвртном чину. Мене је сва та менаџерија птица, живине, жаба и других животиња веома привлачила па сам пратио оца на сваком његовом кораку. Нарочито сам заволео жабе које смо у Камбоу чували неколико година тако да сам рано постао прави стручњак за њихов живот и обичаје.

Уствари интерес Жана Ростана за живот биљака и животиња потиче још од његове шесте године. Већ тада он је са својом кутијом крстарио пољима Камбоа и прикупљао цвеће и лептирове. Само две године касније он је са незаситим интересовањем гутао све природњачке књиге и часописе а када је имао девет година почео се дописивати и сарађивати са чувеним француским ентомологом Фабром. Више од пола столећа плодног проучавања природе и биолошких појави донело је његова чувена дела: „Живот жаба“, „Живот виљиних коњица“ и „Живот свилених буба“.

ЈОГИ ПРЕД НАУКОМ

Први пут је један јоги пристао да се подвргне неуролошким испитивањима да би се научно објаснила та древна вештина настала у Индији.

Шездесетогодишњи јоги Шантананда ступио је на клинику Мичигенског универзитета код професора Басу Багчи, такође пореклом Индијца.

Откуцаји срца, брзина дисања, рад плућа и других унутрашњих органа, отпор коже, енцефални таласи и друго, испитано је код старог јогина прво у нормалном стању, а затим у трансу.

Утврђено је да Шантананда, који је оснивач универзитета за јогије у Делхију, може својом вољом да смањи број удисаја и издисаја на четири у минути, иако је нормално петнаест до двадесет. Исто тако је доказао да по вољи може да управља брзином рада свог срца.

Иако су ове чињенице утврђене, као и то да је безболно и без крви могао себи да пробада руке, да хода по жару, да гризе стакло без повреда и да извесно време проведе закопан под земљом — научна тумачења за све те појаве нису могла бити дата.

Професор Багчи је изјавио да би јоги, захваљујући разним својим вештинама, били, бесумње, изванредно погодни за интерпланетарне летове.

Брат човека

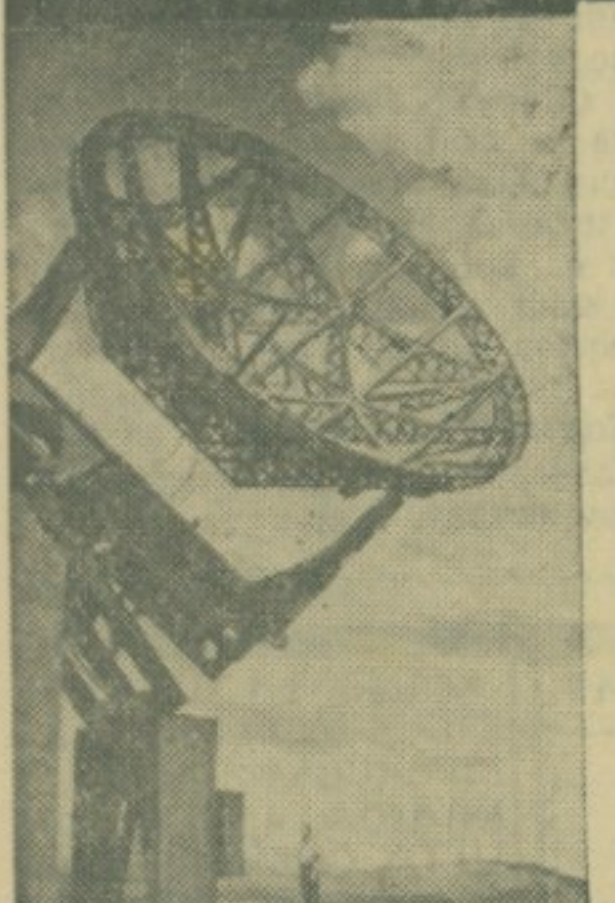
Домороци Африке осећају велико поштовање према лаву и слону. Нека црначка племена сматрају крокодиле за божанска бића. Али, највише поштовања и највећу почит прнци указују — зецу. Он је херој народних прича и песама. И једино су њему од свих животиња дали титулу „брат човека“.

Породица Ростан је временог човека и друштва. Није затворен у своју науку као у кулу од слонове кости. Воли књижевност у којој се његов отац толико истакао, а и сам је окушао срећу у тој области есејистичким и филозофским делима „Игнац и писац“ и „Жилијен и једна савест“. У својим делима „Проблеми наслеђа“, „Увод у генетику“ и „Историја биологије“

Мада има већ 64 године Жан је увек весео, говорљив, пун интересовања за проблеме са-

временог човека и друштва. Није затворен у своју науку као у кулу од слонове кости. Воли књижевност у којој се његов отац толико истакао, а и сам је окушао срећу у тој области есејистичким и филозофским делима „Игнац и писац“ и „Жилијен и једна савест“. У својим делима „Проблеми наслеђа“, „Увод у генетику“ и „Историја биологије“ свуда се осећа присуство чо-

НЕИСПРНИ ИЗВОР

ТЕЛЕСКОП, ЧИЈИ ПРЕЧНИК ИМА 7 И ПО МЕТРА, СЛУЖИ ЗА ПОСМАТРАЊЕ СУНЦА И ПОЈАВА НА ЊЕМУ

Сваким даном све се више користи у свету сунчева енергија. Њена је примена све већа. Према новим подацима објављеним у САД, последњих година напредак је толики да се ускоро може очекивати да сунчева енергија по-

ЈЕДНА ВАКЛА КОЈА ЈЕ ПРИМЕЊЕНА ЗА ВРЕМЕ ПОТПУНОГ ЗАМРАЧЕЊА СУНЦА

чне претварати пустиње у плодну земљу, а пределе у којима није било никаквих класичних извора енергије, обогати новом енергијом.

У извесним земљама коришћење ове енергије већ је прилично подмакло. Тако је у Совјетском Савезу подигнута једна централа на сунчану енергију, која ће омогућити исушивање дела Арменије а вишкове воде усмеравати у друге пределе које треба наводњавати.

У Сједињеним Америчким Државама већ се многе станбене и друге зграде загревају сунчаном енергијом.

У Француској постоји највећа „сунчана фабрика“ на свету. Она се налази на Монт Лују, на Пиринејима, и у стању је да произведе температуру од 3.000 степени Целзијевих.

У Израелу се гради највећа индустрија на свету којој ће као погон служити сунчева енергија.

Зочи бљаји Бима и Бума

Copyright 1955, King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

Италијанске народне игре

ВАТРА, ВОДА И ЧАСТ

Ономе што се прича у овој причи можете веровати, а можете и не веровати. Али, са слушајте је до краја па ћете се сложити с тим да је ово најпознатија прича коју сте икад чули.

Тек што су се поздравиле, кад виде — иде Част. Зачудиле се Ватра и Вода, никад раније нису на путу сретале Част. То није нека лажна сењора која би трчала с једног места на друго и лутала путевима. Нису знале да је она баш тога дана морала да напусти неког господина који је извршио нечасно дело.

правило да се прво обавестим чиме се занимају моји сапутници. — О, не бојте се, сењора Част, — зајубори Вода — нећете морати да се постидите од тога што идете са мном. Ја гасим жељ људима, перем, умивам их, натопам поља и окрећем и воденично камење. Вода је жуборила истину. Прећутала је само да се понекад њено жуборење претвара у заглупну хуку и да тада руши насипе, плави читава поља, и разбија бродове. Али, коме је пријатно говорити о себи такве ствари, нарочито при упознавању са странцем

— А ја, — рече Ватра — осветљавам и загревам домове, кувам храну и помажем ковачу да кuje гвозде.

Ватра није желела да се пред Чашћу покаже лошијом од Воде. Због тога је такође понешто о себи прећутала, да, разигравши се, може да спази читаво село, или да, павши с неба, расподути из чисте забаве стари поштовани храст који би стајао још три стотине година.

Част, која је била веома педантна, али лаковерна, одушевљена се таквим сапутницима.

— Онда, друге, хајде да се прошетамо утрпе, — узвикну она.

— Причекајте, рече Ватра. На путу може нека од нас да застане или да скрене у страну. Треба да утврдимо по каквим ћемо знацима моћи да пронађемо једна другу. Мене, ево, издалека можете приметити по диму, јер нема ватре без дима.

Вода рече: — Мене не тражите тамо где су биљке пожутеле и увенуле, где се земља растрепала од жеге. Ја сам тамо где су плачне врбе, трска и висока зелена трава.

— А што се тиче мене, — рече Част — ја немам особенних знакова. Ако желите са мном да се дружите, без престанка пазите да се не изгубим. Чувајте ме као очи у глави Јер, то је, сењоре, моја особина — ко мене једанпут изгуби, тај ме никад више неће поново стећи.

И тако је Част, једина од њих три, казала праву истину, не прећутавши ништа.

Проштело се Вејавици-Бури да се уда. Полетела она Широком — јужном ветру — и казала:

— Дон Широко, хоћеш ли да се ожениш са мном?

А Широко није ни помишљао на женидбу. Волео је он слободан живот. Час слети у Африку, час се над море надноси — шта ће њему жена! Али, није желео ни с њом да се завади. Зато је одговорио:

— Ех, дон Бура! Кад се двоје сиромаха узимају не постају богатији. Ја немам ништа, а ти ниси богата.

— Како да нисам богата! — увредила се Бура. — Ни најбогатији краљ нема толико злата колико ја имам сребра.

И прегла Бура да дува из петних жила — самој јој даха понестало. А свакоме је познато шта бива кад задува

Бојати мраз

Вејавица-Бура. Дувала она три дана и три ноћи. Покрила снегом долине и брегове, завејала кровове кућа и дрвеће.

Блистају на сунцу ледене луже, искри се иње — као чисто сребро.

— Па, дон Широко, зар је мој мраз сиромашан? Зар мало имам сребра?

Широко није ништа одговорио, осмехнуо се само и такође стао да дува. Дувао је само један дан и једну ноћ. И растопио сав снег, до последње пахуљице. А затим је запитао:

— Дакле, дон Бура, хоћеш ли да се удаш за мене?

Бура одговори:

— Шта? Мени је потребан штедљив муж. А ти си читав мој мраз профердао за један дан. Нећу да се удам за тебе.

Отада Бура распростире своје сребро само онда кад је Широко далеко, далеко од ње.

Жил Верн И ЗВУЧНИ ФИЛМ

Међу многим научним хипотезама и „пророчанствима“ Жила Верна налази се и једна која ће свакако заимати историчаре кинематографије. Године 1892, нешто пре проналаска немог филма, у свом роману „Замак у Карпатима“, Жил Верн је прорекао — звучни филм.

На крају романа писац открива „тајну“ изума. Једна од личности из књиге снимала је на фонографу репертоар уметнице Стиле и „толико је усавр.

И тако се, благодарећи нагибу огледала осветљених одозго јаким огњем, Стила појављивала као жива, у свом сјају своје лепоте.

„Звучни филм“ о коме је писао Жил Верн не личи на онај који се родио 1926—1928 године. То је уствари била комбинација Едисоновог фонографа, пронађеног неколико година пре него што је Жил Верн написао „Замак у Карпатима“, и опероскопског приказивања непокретних слика. Па ипак, то је за читаоце с краја прошлог века представљало невероватну појаву каква је могла само да се роди у машти великог писца фантастичних романа.

Читаоци се сећа да је барон купио прекрасан портрет певачице на коме је она била представљена у белој одежди Ангелике.

МЕХАНИЧКА ПТИЦА

Немачки инжењер Оскар Динор, који је за време рата био командант ескадриле „Штука“ конструисао је први апарат са покретним крилима. Ова „механичка птица“ од 600 кубика и брзином од 220 километара на час подиже се и спушта вертикално. Осим тога троши веома мало горива.

Прва летења која су вршена на релацији Кели—Ван, била су успешна. Сада конструктор преговара са произвођачима како би отпочела сервисна производња „механичких птица“.

ВУЧКО

СВЕ ЂЕ БИТИ ДОБРО! КУПАЊЕ У БЛАТУ ЂЕ ГА ОКРЕПИТИ!

КРААК!

ШТА?... ОХ! ШТА ТО ВИДИМ? НИЈЕ МОГУЌЕ!

МОРАМ ШТО ПРЕ ДА ИСПРИЧАМ БОНИФАЦИЈУ ШТА СЕ ДЕСИЛО!

ПОВОДОМ 290 ГОДИШЊИЦЕ РОЂЕЊА ЂУРАЂ АРМЕН-БАЉИВИ

Дубровник, леп и племенит град, бивши старински Епидеурис, славан по (х)раму Акцелесије, сада глава слободне и угледне републике. Ту сам се родио 1668 на дан 8 септембра, при изласку сунца, тако почиње аутобиографију велики Дубровчанин Ђурађ Армен-Баљиви, лекар и филозоф, кога многи сматрају Италијаном.

Ни око једног научника 17 века се нису толико „ломиле копља“ као око Баљивија. Рођен у Дубровнику од оца Армена и мајке Ане Лупу, Ђу-

Најчувеније Баљивијево дело, које је издао 1696 године „Де пракси медика“ било је добро примљено код ондашњих научника и, како каже др Грмек, „то дело је смео повратак на здраве хипократске принципе непосредног посматрања болесника“. Лекар турског султана пише 1700 године: „Са бесмртним делом „Де пракси medica“ господина Баљивија удвостручно се број књига у мојој библиотеци која се досада састојала од једне књиге, тојест Хипократа, а сада садржи две тојест Хипократа и Баљивија. У књизи Баљивијевој нашао сам себе у положају у

У својој медицинској каријери од 1688—1707 године. Баљиви је издао 15 дела и то на латинском језику јер „лекар мора писати латински, иначе би требало да се упушта у дискусију са сваком бабом која би читала лекарска дела“.

Када је Баљиви умро 17 јуна 1707 године, жаљен од при-

ПРЕ КАМЕНОГ ПОСТОЈАЛО ЈЕ КОШЧАНО ДОБА

Пуних тридесет година професор универзитета из Витватерсенда у Јужној Африци, доктор Рејмонд Дарт, трагао је за доказима да је пре каменог, људски род прошао кроз кошчано доба.

Оно је трајало неколико стотина хиљада година пре каменог, а као доказ, др Дарт излаже седам хиљада комада разних оруђа од костију које је открио у Макапансгату, у Северном Трансвалу.

У томе месту досада су ископавани само фосили огромних људи-мајмуна, за које је поуздано утврђено да су живели пре доба тесаног камена, јер оруђа за његову обраду нису нађена у њиховој околини, па чак ни ма какве друге алатке начињене помоћу камена. Због тога се доктор Дарт пита чиме су ти људи ловили, јер су бесумње само ловом долазили до хра-

јатеља и научног света, један француски лист је донео белешку: „Почињемо једном жалосном новостју. То је смрт господина Баљивија, однесеног у цветности младости. Медицина губи у њему једног од својих реформатора. Он би је усавршио до високог степена“.

Филозофија је имала Руђера Бошковића, песništво Ивана Гундулића, а нашу медицинску науку претстављао је Ђурађ Армен-Баљиви, Југословен-Дубровчанин, лекар који је био веома шећен у научном свету. Нажалост њега су назвали „италијанским Хипократом“ само зато што је живео у Италији.

Неуморно је трагао и нађао су му одговор пружили седам хиљада буздована, ножева, копаља, углавном у деловима, које је успео да откопа у пределу где су нађени и костури људи-мајмуна.

Све ово било је од костију а израђено на исти начин као што су људи касније правили од камена. За ово је доктор Дарт нашао доказа неколико стотина километара од Макапансгата, код места Калк-банк, где је нађено оружје човека из каменог доба, старо око 16 хиљада година, потпуно исто по облику као оно од костију.

Професор Дарт утврдио је да су крупне бутне кости у лову служиле као буздовани и додао да се, нажалост, по њима не може утврдити да ли оне нису можда каткад употребљене и за узајамно разрачунавање међу тим нашим древним прецима.

ПАУК ЕНОТЕЛ, НАЈВЕЋИ НЕПРИЈАТЕЉ МУВА

Муве су одувек биле врло непријатни пратиоци човека јер претстављају стални извор прљавштине и зараза. А њихова отпорност је невероватна — никакви инсектициди нити друга савремена средства нису се показала сасвим ефикасна у борби против њих.

Можда ће ипак и њима донети крај — мали мексикански паук енотел који је био познат још старим Астечима. Енотел је једини од свих паукова који трпи блискост својих сродника и живи у заједници. Али, он је највећи живи прождиращ мува. Занимљиво је, међутим, да муву невероватно привлаче баш гнезда енотела која су натик на суве, свилене куглице беле боје. Оне слећу на њих у ројевима, али убрзо постају плен паука који их чека у заседи.

Готово све мексиканске куће користе се овим. Гнезда енотела, окачена на таваницу, изгледају чак врло декоративно, а чиста су: не испуштају никакву слуз, прљавштину или мирис. У току топлих летњих дана потребно је једино квасити их јер су пауци познати као велики љубитељи влаге. Гнезда енотела се могу добити бесплатно, а пауци врло лако из њих излазе.

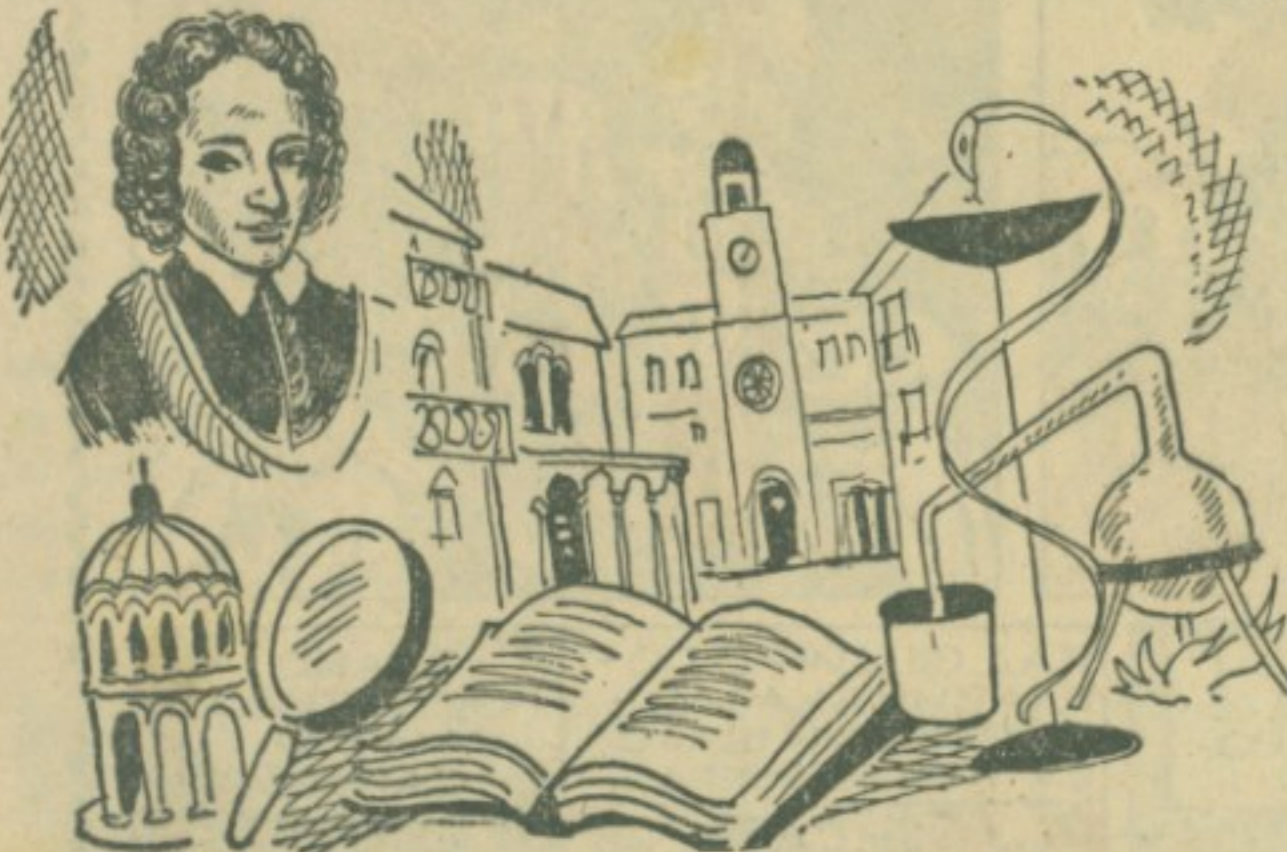
БУЏЕТСКА СРЕДСТВА — ЗА КУПОВИНУ ЛИЛИХИПА

Општински саветници у Сан Франциску и контролори у трошка буџетских средстава општине, нису били мало зачуђени кад су недавно открили да је добар део новца отишао за куповину — лилихипа. Извештач им је објаснио да је општина овог великог америчког града принуђена да купује више од 10.000 лилихипа дневно да би њима службеници у општинским станбеним управима и другим надлежностима умирили бучну децу коју мајке доводе са собом када плаћају закупнину или обављају друге послове код општинских органа. Показало се да је то једини начин да се послови успешно обаве и обезбеди неопходно потребан мир за рад службеника.

ЈАПАН БЕЗ КИМОНА

Традиционални кимоно је већ данас у Јапану постао реткост а изгледа није далеко дан када ће прећи у музеј. Разлог због кога су јапанске жене одбациле ношњу својих мајки и старарајки, по којој су оне биле чувене у целом свету, свакако је у томе што је кимоно врло непријатан за радну жену а данас је свака трећа Јапаница запослена ван куће. Осим тога сам кимоно је најскупљи део у гардероби Јапанике.

Због новог начина облачења у Јапану је организовано 700 школа за учење савременог кројења и њих похађа око 100 хиљада Јапаники.

рађ је остао без родитеља када му је било две године. Њега и његова брата Јакоба прими тада богати лекар Анђело Баљиви (чије је презиме Ђурађ и узео). Ђурађ је остао и даље код Баљивија, а Јакоба посини Баљивијеви брат.

Пошто је млади Армен био послушан и бистар дечко стари лекар га је већ у дванаестој години почео учити медицини, а доцније га шаље у Напуљ, где 1688 завршава студије. Са докторатом Баљиви одлази да се упозна са медицинским приликама у Падови, Венецији, Фиренци, Болонји, Ферари, Павији, Риму, Пизи, Сиени, Перуђи и Дубровнику. На овом путу Баљиви је сматрао да је медицина „мудролика и лукавошћу измишљена спекулација, а не плод који би имао темеља на чиницима“. Упознао се са многим чувеним људима тадашњег времена: Пасколијем, Габријелијем, Маглебеком, Пачионијем и Малпигијем који је био лекар папе Иноћентија XII. Са Малпигијем се толико спријатељио да га је папа његовим посредством поставио за професора анатомије у римској школи „Салиенза“. За Баљивијево име се све више чује у научном свету а његови радови се помињу и у свим земљама.

коме се налази мува у храму Св. Петра. Задивљен сам како господин Баљиви у својој младости (27 година) може да има толико знања“.

Баљиви постаје чувен лекар. Бирају га за члана Академије у Лондону, Леополдинске Академије у Немачкој, у Сиени, Аугзбургу и Риму, дописује се са најславнијим људима тога времена, и када је папа Иноћентије XII умро, његов наследник папа Клемент XI га узима за свог лекара и поставља га за професора теориске медицине у Риму.

У његовим делима се говори о грозници, глистама код деце, о запаљењима, гнојењу, болестима мокраћних органа, о акутним болестима жутици, сифилису, кивањиву, кашљу, болестима јетре и астми. Сматрао је да не треба доносити закључке пре но што се чиницима испитају. „Најбоља књига је сам болесник“. Баљиви није био присталица лекова. Тврдио је да „многе болести а највише акутне, пролазе и без лекова, само ако се болесник чува и држи реда и умерености у једу и пићу“. Међутим још је Баљиви био присталица бања „јер болесник остави свакидашњу средину, послове и домаће бриге, а то добро утиче на ток болести“.

Желите ли униформу римског легионара, тоболац Ксерксовог стрелца или лаке халџине који су пригртали антички мудраци? Хоћете ли да се прерушите у Клеопатру, корзијанског бандита, председника париског парламента из доба Луја XV или обучете тогу енглеског судије? Све то омогућиће вам највеће предузеће за изнајмљивање сваковрсне гардеробе „Фиат-филм“ из Парива. Преко 40.000 разних костима из свих stoleћа људске историје је распоређених у 1.200 квадратних метара галерија стоје на расположењу свакоме ко жели да их изнајми. Овоме треба додати небројене шитове, халебарде, аркебизе, старинске пушке-мускете, савремене карабине, арапске пушке, сабље самураја и кинеске мачеве, затим сваковрсне шпеле, перике и накит.

ОДЕЛА МАРСОВАЦА И ХИМАЛАЈСКОГ СНЕЖНОГ ЧОВЕКА

Сваке године ово необично предузеће изнајми најмање 20.000 разних костима по цени од 2.000 до 20.000 франака. После сваке употребе костим се враћа на своје место, као у какав музеј, према времену и земљи из које потиче. Сваких 15 дана одела се посипају Дидлиги-ем да би се заштитила од инсеката. Сав овај необични календоскоп моде и облачења кроз историју вреди око 120 милиона француских франака.

Најновије аквизиције „Фиат-филма“ су одело „Марсовца“ и крзно „хималајског снежног човека“. Када је пре неколико месеци први пут тражено на позајмницу овакво

ОД ПАМТИВЕКА ДО ДАНАС...

крзно предузеће, које никада својим клијентима не одговара са „не“, нашло се у тешкој ситуацији. Један кројач се онда досетио и излетио длаке на главу чудовишта употребљеног за филм „Лепотица и животиња“ — и тако је добијен хималајски снежни човек.

Подаци за кројење и подешавање костима добијају се из библиотеке која има 2.000 разних књига о облачењу кроз векове, а ако се ту не могу наћи онда се траже у музеју Карнавелет. Музеју костима или Народној библиотеци. Недавно је једна сасвим верна ливреја слуге из доба Луја XVI сачињена по тачним упутствима неког кројача из 1779 године, добијеним од његових потомака. Таква

ливреја је у доба Револуције коштала 168 ливри и 14 солда а данас око 38.000 франака.

У предузећу „Фиат-филм“ може се добити „свокинг“ ва свадбу или за излазак на Дерби у Лоншану за 2.000 франака. Гардеробу често користе људи у приватне сврхе али од 1945 године до данас употребљена је и за снимање преко стотину филмова међу којима и „Казанове“, „Мајерлинг“, „Каролине друге“ као и свих великих филмова Саше Гитрија. Униформе се изнајмљују у разне сврхе као и приликом сваког гостовања енглеске краљице за облачење гренадира. Полиција често узима свештеничке одежде за прерушавање агената који у подземној железници и аутобусима хватају депароше. О-

дела се често изнајмљују и за костимизације балове и друге сврхе. Недавно се један млади атеиста прерушио у свештеника и за време свечане службе у париској катедрали заурлао из свег гласа: „Бог не постоји!“ Један лопов је изнајмио свештеничку мантију и у њој је шест месеци вршио крађе све док није ухваћен негде у Белиџи.

Занимљиво је да се укук широке публике и избор костима и одела из разних епоха и земаља често мења. Довољан је само један филм као што је био „С. О. С. Норонха“ па да сви почну тражити робиншачке комбинезоне; или један мојндески костимизациони бал као што је био онај 1953 године који је организовао маркиз Кива па да буде изнајмљено 400 костима из доба Луја XVI Наравно, када су том приликом тражени исти костими за полицајце који ће мотрити на професионалне крадљивце накита који се на таквим приредбама увек појављују, сви су костими већ били издати тако да су се полицајци прерушили — у гусаре! Необична је била и прослава златне свадбе једног старца и старице — сви гости су обавезно морали бити обучени у одела из њихове младости, односно из 1900 године!

Пословање „Фиат-филма“ открило је и једну занимљивост — људи су за последњих 50 година постали много већи и крупнији него што су некада били. Када су недавно статисти у једном филму морали бити обучени у одела лаке коњице, шивена 1900 године, ниједан од њих није могао да навуче тесну униформу.

ЦЕНТАР ЗА САКУПЉАЊЕ КРВИ ЖИВОТИЊА

На иницијативу америчког научника Алана Бојдена основан је центар у коме се већ више од десет година сакупљају узорци крви свих животиња на свету. Више од 50 научних института, болница и ветеринарских клиника раде за овај јединствени центар.

Свакодневно ту стижу посуде напуњене крвљу разних животиња: морских вукова, уловљених на аустралиским обалама, жирафа, лавова и слонова ухваћених у Белгиском Конгу, као и животиња из Европе или зоолошких вртова. Један енглески научник није претрао да оде чак у срце Африке да би донео крв зебре и неких врста мајмуна.

Ту се крв испитује на три начина: бактериолошки, хемиски и физиолошки. Сва ова испитивања се врше у циљу да се открију узрочници појединих болести, које се преносе са животиња на људе.

У белгиском селу ПИРОНШАНУ

Мало белгиско село Пироншан ни по чему се није прочуло, а још мање прославило. Ниједна знаменита личност није се родила у њему, ниједан историски замак не краси његове брежуљке, чак ни обичан поточић не жубори усецима његових удољница...

Међутим, многи васпитачи, учитељи и наставници, педагози не само из читаве Белгије већ и изван њених граница, привучени писањем штампе, сазнали су за Пироншан. У јединој и скромној његовој селској школи у току је један веома занимљив педагошки опит.

Декор једног срећног света

Учитељ Бен Жано је и песник и сликар. Он данима већ дочекује на прагу школе скривене у недрима старинске зграде општинске Пироншан, мно гобојне госте из Белгије, Француске и Швајцарске.

Двокрилна врата једне учионице широм се и гостољубиво отварају пред једним чудним декором. Углачане школске ктупе, опромна црна табла најкласичнијег типа, учитељев сто, подијум и један стародревни орман сачињавају школски намештај. Али школска деца нису још доживела да виде оронале зидове њихове учионице. Историја, географија, граматика и метрички систем скривају их пред њиховим радозналим очима. Све је на зидовима: датум Верденског уговора, или правац пута

гање неколико кутија са бојама и четкице и предложио им да вајнички начинио један велики цртеж.

Без помоћи оловки и угљена, четкице су смело навалиле на белу хартију. Моје мале „уметнике“ водила је само њихова воља. Узгред се слободно причало о цртежима и појединим потезима. Резултат је за мене био прилично изненађујући: упркос различитих година сарадника на овом послу цртеж није оскудевао ни у привлачности ни у поетичности.

Следеће суботе позвао сам моје малишане да после часова поновимо овај опит, замолити их да обуку старе кетце или заштите одело бар старом новнином. У групама од два до четири они су почели рад, али увек под руководством једног „главешине“ кога су сами бирали, свакипут, за сваку нову „сеансу“, другог. У почетку сам интервенисао да бих покренуо њихову иницијативу, а после сам већ постао само — обичан посматрач.

Бен Жано са задовољством које му блиста на лицу показује гостима многе слике, оне најуспелије: плажу, пољске радове, зоолошки врт, шетњу кроз шуму, посету једној изложби и друге.

Разуме се да је било и тешкоћа. Првих часова деца су се губила у безбројним детаљима, којима су преплављала цртеже. Тада су се већ издвојили „уметници специјалисти“ за небо, за дрвеће, за животи-

Париз — Копенхаген, подмети и природи, једном речн све. Довољно је да бачиш подигне само главу па да за тили час пронађе оно што му је потребно. Једна егзотична маска са десног зида посматра прекопота петролејске бунаре. На једном сточићу преисториски човек спрема се у лов на мамуте...

Једног кишног поднева

— Киша има своје добре стране, — каже Бен Жано. — Захваљујући само њој све је ово и почело... Једног дана за време подневног одмора мојих ђака био сам дежурни при ручку. Малишани, пошто су прогутали и последње залогаре нису имали више шта да раде осим да тужно посматрају кишу како пљунти. Тражећи нешто чиме бих их забавио узео сам да претражујем стари школски орман где сам узбрзо пронашао један велики комад хартије за цртање. Причврстено сам је на таблу а потом сам малишанима ставио на располага-

Међусобна критика

Деца су се без устручавања међусобно критиковала и исправљала: — Каква су ти то свадбена кола, кад се не зна која им је предња а које задња страна? — чудно би се један, а други би одмах додао: — Ништа лакше. Стави напред фарове и браник и ствар је у реду... Девојчице најрадије цртају танисерију. По четири у групи, једна до друге, оне најпре данјне раде на компоновању шара и шатирању. Гости су били задивљени на чињеном на који су малишани селске школе у Пироншану

СВЕТЛОСТ У ШУЖИ

© WALT DISNEY

ОДБИЈАЈУКИ СЕ МОТКАМА ОД ДНА, НАСЕЉЕНИЦИ СУ УСПЕЛИ ДА СЕ УДАЉЕ ОДОВАЛЕ... КАД СУ ИНДИЈАНЦИ ПОЛЕТЕЛИ У ВОДУ...

ОДАХНИТЕ, МОМЦИ! ВАМ ЊИХОВОГ СМО ДОМАШАЈА!

УХ! УМАЛО НЕ ЗАГЛАВИСМО!

ДА НАС НИЈЕ ОПОМЕНУО...!

ШТА ЛИ ЋЕ УЧИНИТИ ОНОМ ДЕЧАКУ!

НЕ ЖЕЛИМ НА ТО НИ ДА МИ СЛИМ!

КАД СУ ИМ НАСЕЉЕНИЦИ ИЗМАКЛИ, НИСКИТНУОВИ РАТНИЦИ КРЕНУЛИ СУ НАТРАГ У ЛОГОР... С ВЕЗАНИМ ЦОНИЖЕМ...

ОДМАХ СЕ САСТАО ПЛЕМЕНСКИ СУД ДА ОДЛУЧИ О ЦОНИЖЕВОЈ СУДБИНИ...

ОВАЈ КОЈИ СЕ ЗВАО „ПРАВИ СИН“ НИЈЕ ВИШЕ ПРАВИ СИН. ОН ИМА СРЦЕ ЗМИЈЕ! ОН МОРА ДА УМРЕ!

ЈЕДАН ПО ЈЕДАН ШТАПИЊ ПАДАО ЈЕ НА ВАТРУ... ГЛАСОВИ ЗА СМРТ!

КАД СЕ ДИГАО ПОГЛАВИЦА КАЗНОГА, СВЕ ОЧИ БИЛЕ СУ УПРЕ У ЊЕГА...

БРАЌО, ПОСМАТРАО САМ ГЛАСАЊЕ!

ШТА ОЧЕКУЈЕТЕ ОД МЕНЕ... ДА СТОЈИМ И ГЛЕДАМ КАКО СПАЉУЈЕТЕ МОГ УСВОЈЕНОГ СИНА?

НЕ ЋЕ БИТИ НИКАКВОГ СПАЉИВАЊА И НИКАКВОГ РАТОВАЊА...

ПОГЛАВИЦИН НОЖ РАСЕКАО ЈЕ КОНОПАЦ КОЈИМ ЈЕ ЦОНИ БИО ВЕЗАН

...СЕМ АКО ЋЕТЕ РАТОВАТИ ПРОТИВ МЕНЕ!

СВРШИШЕ СЕ

ОСТАЦИ НАСЕЉА НА ВИСИНИ ОД

6.000 метара

кроз цртеже износили своје импресије. Јер, метод Бен Жаноа и његове помоћнице, учитељице Жуеј, састоји се у томе да малишанима остави слободу изражавања и стварања потпуну иницијативу. Али чувајући своје самољубље — бранећи га по потреби, — ђаци на овај начин уче да колективно раде и стварају, као и да се међусобно помажу, па и да се спонтано, разуме се, и другарски критикују.

Њихова удружена уметност не ограничава се само на сликање. Они и моделирају. Један час историје омогућује им, рецимо, да реконструирају познати преисториски центар, пећине, мамуте и људе са оружјем и алатима из каменог доба... Цео разред учествује. Свако на свој начин. Свако даје идеју, чак предлаже техничку цртања да би све боље било израбено.

Поменимо на крају да иницијатива из Пироншана није остала усамљена. У Белгији и Швајцарској је већ у двадесетак школа нашао примену необични метод Бен Жаноа, на срећу и радост многобројних ђака свих узраста које просто подиже и одушевљава овај нов начин колективне уметности.

И управа УНЕСКО-а настоји да проплатира метод овог белгиског учитеља, песника и сликара, оценити да је за васпитавање школске деце за колективни рад изузетно ефикасан, па је чак обећала и подршку оном педагозима који буду прихватили ову новину Бен Жаноа.

Чланови аустриско-аргентинске експедиције која је испитивала северозападне пределе аргентинских Анда, близу чилеанске и боливиске границе, вратили су се после дужег боравка у планинама, у Буенос Аирес. Експедицију је водио познати аустријски алпиниста Матијас Ребич који је већ имао доста успеха — пењање на Нанга Парбат 1938, као и на Хималаје 1954 године. Ребич је снимио и филм „У сенци Каракурма“ који је био награђен на Берлинском филмском фестивалу.

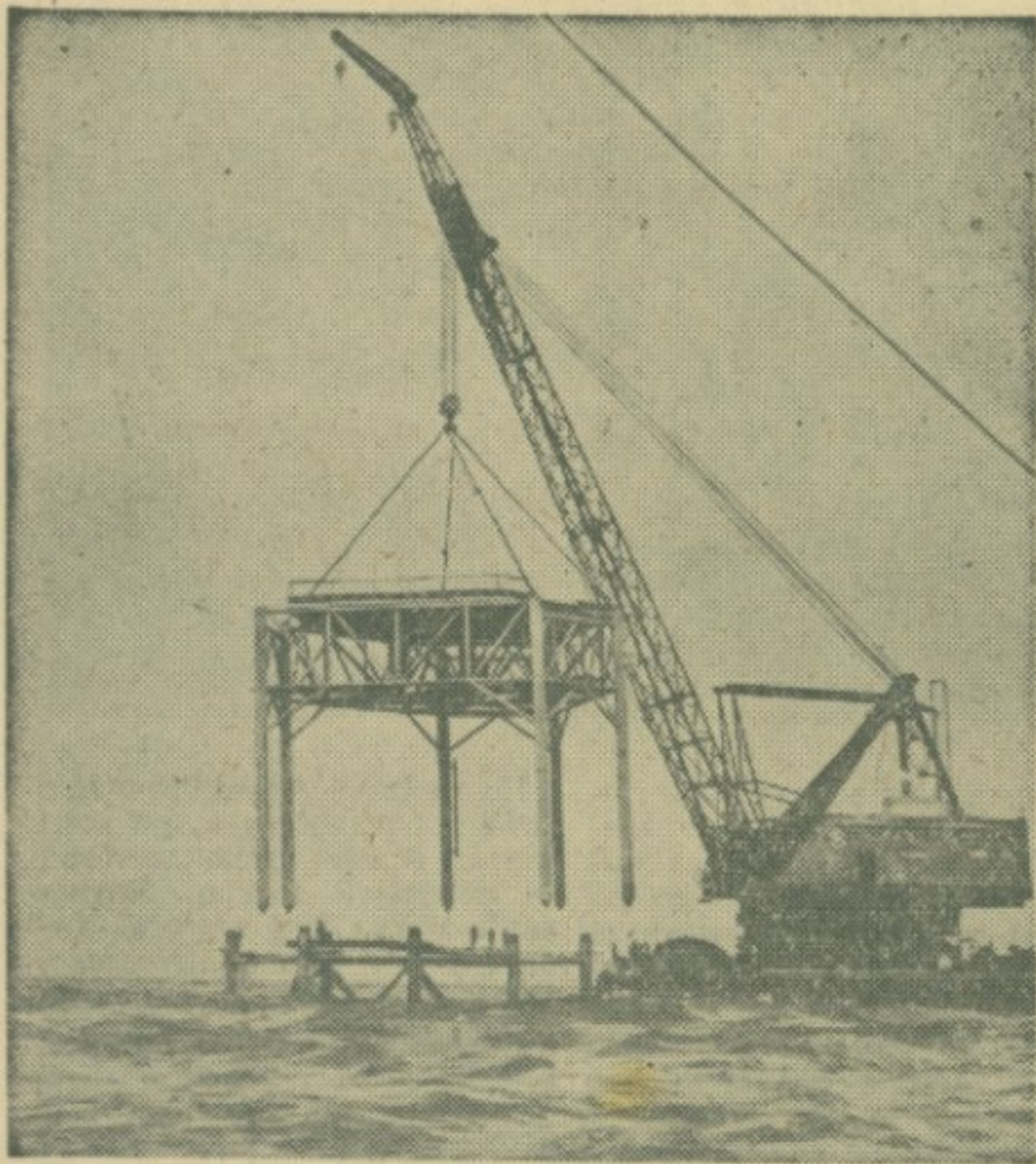
Ова експедиција је открила у Андима, у крају званом Пуна де Атакама, на висини од 6.000 метара, остатке једне старе цивилизације. На врху од 6.200 метара Лулајако, нађене су рушевине каменних кућа, а нешто ниже остаци једног другог насеља. Зграде су имале по неколико одаја што сведочи о томе да то нису биле само склоништа каквог нецивилизованог народа. Зидане су од камена састављаног помоћу малтера и блата. Нађени су и остаци греда и то чак тамо где нема ниједног јединог дрвета.

Најинтересантније откриће су три мале статуе које претстављају богињу Земље „Пахамаму“. Инке су нарочито њу обожавали. Чланови експедиције су статуе поклонили претседнику Фрондизију у знак захвалности за помоћ ко-

ју је експедицији указала аргентинска влада. Снимљен је и филм о овој, једној од најмање познатих области на свету. За време једне конференције за штампу Ребич је овај крај Анда описао као пустињу са огромним планинским врховима, тако да све потсећа на неки пеј-

зајк са Месеца. „Пуна де Атакама — рекао је Ребич, — много је тежа за освајање него и сами Хималаји, јер иако су они стрмији Пуна је каменитија. Осим тога алпинисти морају сами да носе свој тешки пртљаг, док на Хималајима то чине шерпаси.“

ЧЕЛИЧНО ОСТРВО

Челично острво чије је се огромном дизалицом која монтирање почело поред оба се налази на понтону дугом де америчке државе Луизија- 100 метара. На острву ће бити биће дуго једну миљу, а ти просторије са уређајима имаће облик слова У. Постављање делова врши моћи да ради 125 људи.

НЕОБИЧАН ТЕЛЕВИЗОР

На једној изложби у Енгле- левизиског апарата, монтаж- ској приказан је нов модел те ног на једном бурету.

ОНИ
ходају
по
боду

Спортисти у Аустрији, који воле узбуђења и скијање, могу да се спуштају сада брзим планинским потоцима на воденим скијама. Оне су начињене из делова како би лакше могле да се спакују. Специјалне чизме спречавају да вода напуни скије, а уместо штапова „скијашти на води“ служе се веслима са кашикама на оба краја.

ФАБРИКА

ПИЈАЋЕ ВОДЕ

Каолинга, калифорниски градић у долини Сан Јоакин, са својих шест хиљада становника, постаје познат — он ће први у САД добијати пијаћу воду преко уређаја за отклањање соли. Инсталације ће коштати око 80.000 долара и даваће дневно 126.000 литара пијаће воде.

Сада Каолинга добија дневно 76.000 литара воде из места Армона удаљеног око 70 километара. Преношење воде вагонима-цистернама кошта становнике овог града равно сто пута више него оне из других градова са нормалним водоводом. Постављање нових уређаја биће према томе, велики добитак.

Међутим, Каолинга није први град на свету где се пијаћа вода добија отсољавањем морске или какве друге слане воде. Таквих „фабрика“ има већ и у другим крајевима света и оне дају свакодневно знатне количине питке воде. Тако се петролејски центар на Бахреинским Острвима у Персиском Заливу снабдева пијаћом водом из мора. Свакодневно тамошњи уређаји прочисте 450.000 литара морске воде. У јануару ове године пуштени су у рад овакви уређаји у Тобруку, у Либији.

Процес електродијализе разрађен је готово истовремено у САД и Великој Британији, а нешто касније и у неким другим земљама. Принципи је био познат још крајем прошлог, а његова примена је спроведена у живот тек педесетих година овог века.

Под утицајем електричне струје молекули соли растворени у води раздвајају се на атоме натријума и хлора. Ови атоми бивају привучени електродама, и то један од позитивне а други од негативне. У уређајима на Бахреинским Острвима и у Тобруку електродијализа се врши на овај начин: морска вода утиче у челичне казане где кружи између мембрана од вештачке смоле. Оне су врло танке, и има их на стотине. Распорене су у паровима на растојању од неколико метара. Порозне су и пропуштају јонове натријума и хлора, али не и воде. Под утицајем струје, натријум се скуља и пролази кроз једну врсту мембрана, а хлор кроз другу. Сва морска

вода која је прошла између мембрана постаје слатка, пијаћа вода.

Цео поступак је сразмерно јевтин јер осим уређаја, једине трошкове претстављају издаци за електричну енергију и радну снагу. Овако добијена вода је упола јевтинија него дестилисана, кувана на угљу или нафти. Квалитет воде сасвим задовољава и углавном је исти као обичне воде.

Овакви уређаји имају огроман значај за крајеве који оскудевају у води и где је тај недостатак кочи привредну активност. Међутим, овакви уређаји биће ускоро потребни и у крајевима који нису безводни, јер слатка пијаћа вода постаје дефицитарна сировина — не зато што је има мање него раније, већ зато што људске потребе за њом нагло расту. Количине воде које попије милијарде људи и животиња само су мали део потребне воде. Ту је пре свега у питању наводњавање поља које узима све већег маха, и индустрија. За добијање једне тоне челика потребно је отприлике 300 тона воде, а за исто толико целулозе за папир, и готово иста количина воде. „Жељ“ за водом хемиске индустрије просто се не да угасити. Бунари, извори, па чак и читаве реке нису више у стању да задовоље потребе индустрије. Због тога није чу до што се стручњаци широм света баве проучавањима нових начина за добијање слатке воде. Тако се испитује да ли треба дестилисати морску воду уз употребу класичних горива или за то користити сунчану енергију и да ли пијаћа вода може да постане споредни производ електричних централа које би покретале плина и осека.

Врло је вероватно да ће неки од нових начина и још много других непомених, наћи примену у разним крајевима света. Можда ће чак бити спроведени у дело и неки пројекти који данас изгледају као маштања: да се читави ледени брегови доведу са Арктика или Антарктика до насељених котинената. Они би у току лета давали пијаћу воду разним афричким, азиским и америчким градовима и селима. Осим тога, услед ових летњених маса дошло би можда и до извесних промена у клими чак и у жарким пределима.

ВИТАМИН

ПРОТИВ КОМАРАЦА

Када спротећа почне да се топи лед, у неким пределима Арктика створе се многа језера и баре на којима се размножавају милијарде инсеката. Због овог Лапонци морају по неколико месеци у години да проведу у планинама. Посебним испитивањима је установљено да би десет хиљада комараца за непун сат испило сву крв незаштићеног човека.

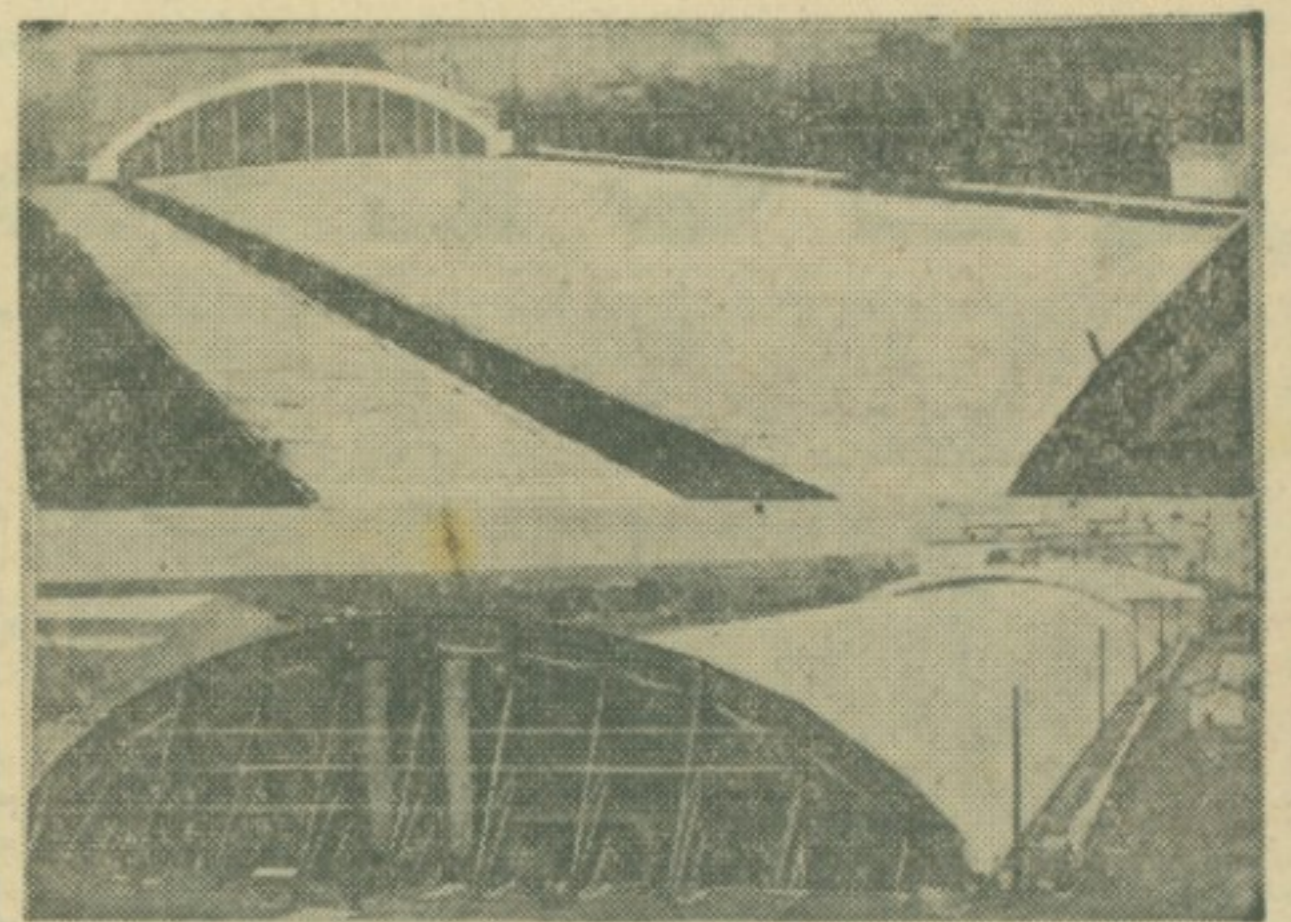
Интересантно је да се комарци кад нема људи „задовољавају“ и биљним соковима.

Најуспешнији лек против комараца и инсеката је витамин Б₁ или тијамин. За ово откриће заслужан је немачки лекар Митинг који је путовао са својом женом по Лапонији. Сваког дана је узимао по 200 милиграма витамина Б₁. После три дана комарци га више нису уједали. Али, он је наставио са опитима. Престао је да узима витамин Б₁ или је дозу смањивао до 50 милиграма. После 24 часа комарци су га опет нападали.

Даљим испитивањима лекари су установили да витамин Б₁, уколико се унесе довољна количина у организам, прекиће коју заштитном екраном.

Наша кожа изискује веома мало витамина Б₁. Лети чак мање него зими када због слабијег испаравања он у већој количини остане у крви. Због тога комарци мање нападају морнаре који су на овежем ваздуху него оне под палубом. Старе људе комарци нарочито „цене“ јер њихов организам тешко разлучује витамин Б₁.

Употреба воћа и зеленог поврћа много помаже у борби против комараца. Али је најsigурније средство чисти витамин Б₁. Без опасности се може свакодневно у организам узети по 500 милиграма овог витамина. Стручњаци сапурају да ће захваљујући овом сазнању ускоро бити ликвидирана маларија као и друге болести које преносе инсекти.

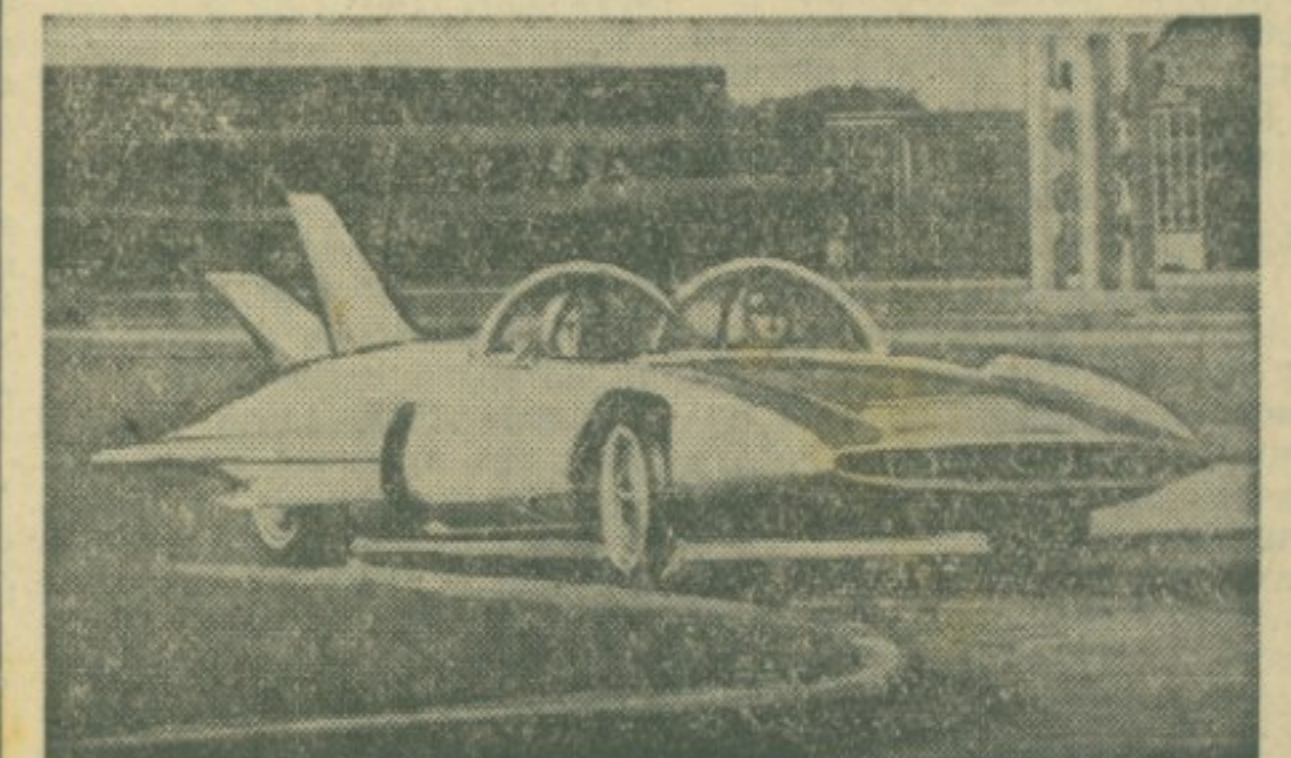

Надувена гирађевина

На слици се види надувена грађевина дуга 165, а широка 48 метара. Кров јој је од челика прожетог алуминијумом уместо гуме или пластичне масе. Огромни омотач од готово једног хектара тежак је 50 тона. Напумпан је под притиском од око 150 килограма

на сваки квадратни метар. Врата су тако начињена да, када се отворе, ваздух изнутра не може да се меша са оним споља. Грађевина је подигнута за свега 5 часова у Порт Ворту у САД и служи за чување семена.

»ВАТРЕНА ПТИЦА III«

Иако бисте хтели, не можете купити овакав аутомобил јер он није за продају. А кад би био, његова цена би била од 225 коњских снага тежа око 300 килограма. Сеупростаила и милионера. У њему је све аутоматизовано. Уместо волана постоји једна ручица којом се кола покрећу и заустављају или окрећу. Поја. „Ватрена птица III“ ће засад моћи машина у предњем делу ствара електрицитет и хи-

драуличну снагу за потребе у колима. Позади је гасна турбина од 225 коњских снага тежа око 300 килограма. Сеупростаила и милионера. У њему је све аутоматизовано. Уместо волана постоји једна ручица којом се кола покрећу и заустављају или окрећу. Поја. „Ватрена птица III“ ће засад моћи машина у предњем делу ствара електрицитет и хи-

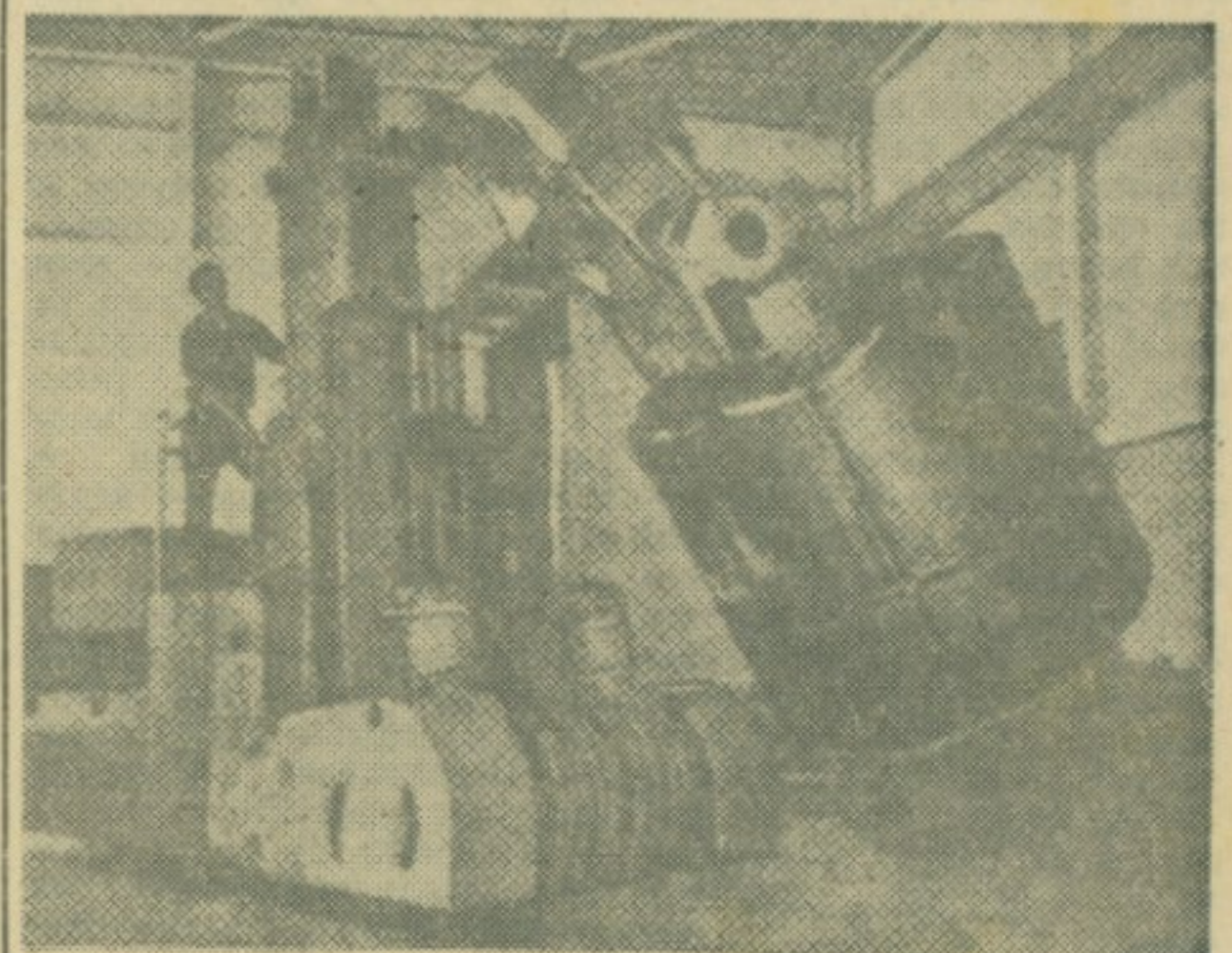
КАМЕРА НА УПРАВЉАЧУ

Камером од 35 милиметара и блицапаратом причвршћеним на управљачу мотоцикла саопрајна полиција у Токију

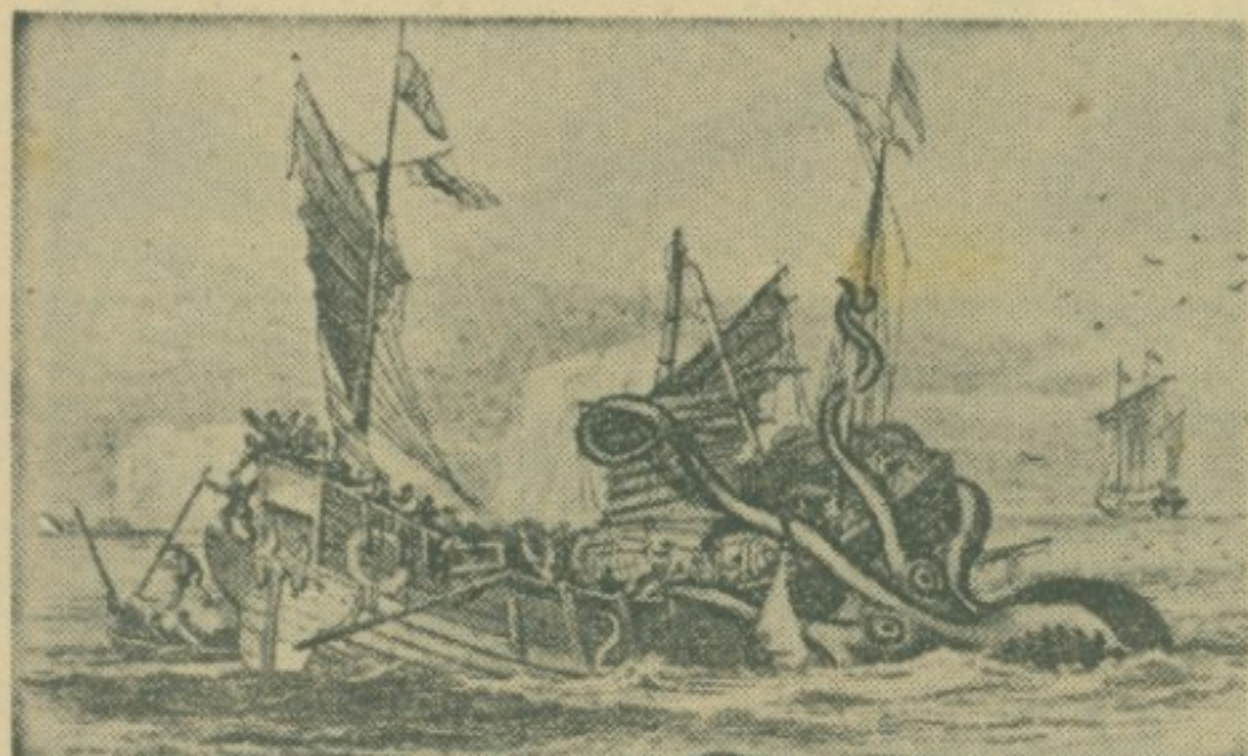
снима и тако увек може да докаже прекршај саобраћајних прописа. Притиском на дугме врши се аутоматско снимање, а филм се сам одмотава.

ПОКРЕТНА ДИЗАЛЦА ЗА 35 ТОНА

Дизалица која с лакоћом шке и до 35 тона употребљава се у једној енглеској фабрици.

ДЕСЕТОРУЖИ ГУСАРИ

Почетком маја 1874 године једрањак „Пел“ испловио је из цејлонске луке Хале извешав право за Рангун. Отада га нико више није видео.

У историји морепловства забележено је много сличних случајева. Ипак, пропаст овог малог индијског брода спада у најнеобичније поморске несреће. Месећ дана после нестанка једрањака, у многим индијским листовима и у лондонском „Тајмсу“ био је објављен извештај преживелих морнара са „Пела“ које је спасао пароброд „Стеуен“.

Пловили смо једрањак „Пел“ за Рангун. Запади смо у бонацу. Док смо тако непокретно стајали, на пола миље од нас из воде је полако изронила огромна маса слична китовим леђима. Чудни предмет или звер био је широк као наш брод, а само у пола краја од њега. Изненада, чудовиште се стало приближавати једрањаку и снагом свог ударило о бок. Брод се заљуљао а огромни

лачи у воду. Капетан је наредно да се за њом баци харпун причвршћени за троструку ко катранисано уже, надајући се да ће тако успети да спасе она два морнара које је чудовиште одвукло у воду. Харпун за харпуном одлетао је у дубину, а кад више није било ниједног, посада је покушала да задржи немам и излуче га на површину. Међутим, чудовиште се снажно тргнуло: четри харпуна искочила су из његовог тела, а од петог се прекинуло уже.

Драгоцен трофеј

Зар је могуће да у дубинама океана стварно живе таква чудовишта? Посада једрањака „Пел“ није знала да су на ово питање зоолози дали потврдан одговор.

Године 1873, значи годину дана пре трагичне пропасти индијског једрањака, у историји зоологије збио се веома значајан догађај. Њуфаундлендски рибари, који замало нису постали жртве циновске хоботнице, задобили су у борби с њом један за зоолозију изванредно драгоцен трофеј: два отсечена огромна пипка.

„полипуса“ биле познате још античким писцима, заиста постоје.

Хоботнице, циновске животиње из класе главоножаца, рођене су „сестре“ октопода и сила. Само, октоподи имају осам, а хоботнице десет пипака. Тело октопода је округло, а код хоботнице издужено. Октоподи живе на дну мора, у пукотинама камења, а хоботнице пливају по мору и никад се не слушају на дно.

Све ове животиње имају крвоток и систем за варење, мозак и три срца. Кости уопште немају, а уста су им, уместо зубима, „наоружана“ јаким рожнатим кљуном веома сличном кљуну папагаја. Најчудније на њима су очи: њихова грађа исто је толико сложена као грађа људских очију, док својом величином десет пута премашују очи било ког живог бића на свету. Ставите једну крај друге две фудбалске лопте па ће до бити приближну претставу о очима циновске хоботнице.

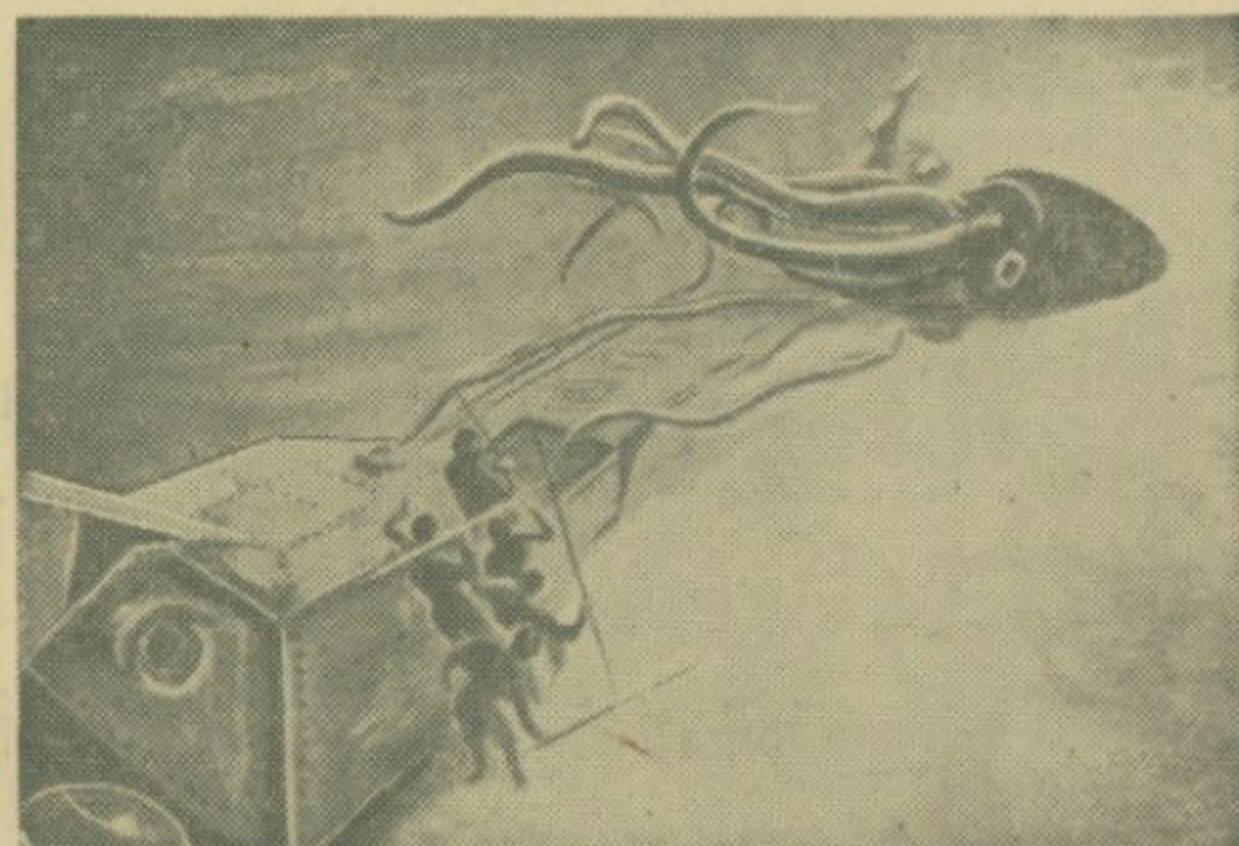
Данас је научницима познато преко десет врсти опромних хоботница. Све оне припадају роду „архитевита“, а живе у свим океанима, сем Леленга.

Да ли је коме пошло за руком да тачно измери циновску хоботницу? Море понекад избаца на обалу хоботнице ко-

је су на издасају. Амерички зоолог Верил проучио је, још крајем прошлог века, једну на обали Њуфаундленда. Њена дужина износила је 18 метара и то је досад највећи примерак који је допао у руке Једног научника. Међутим, многи тврде да има хоботница дугих 25 до 30 метара. Једном су неки китоловци извадили из утробе убијене главате уљешуре комад пипка од хоботнице који би био дебео „као тело одраслог човека“. Пипјавке на том пипку имале су по крајевима зупце „оштре као тигрове канџе“. Зар је онда чудо што тим „канџама“ хоботнице наносе китовима дубоке ране и огреботине.

Наиме, хоботнице и октоподи омилена су храна главатих уљешура. Али, циновске хоботнице не предају се без борбе овом страшној киту. Енглески ловац на китове и истраживач Билен имао је срећу да једном, у Индијском Океану, посматра борбу главате уљешуре и циновске хоботнице. У првом тренутку њему се учинило да је сведок какве вулканске ерупције.

„Погледавши кроз доглед, — пише Билен — видео сам да ни вулкани ни земљотрес немају ничег заједничког са оним што се збивало на океану. Али силе, које су тамо дејствовале, биле су толико огромне

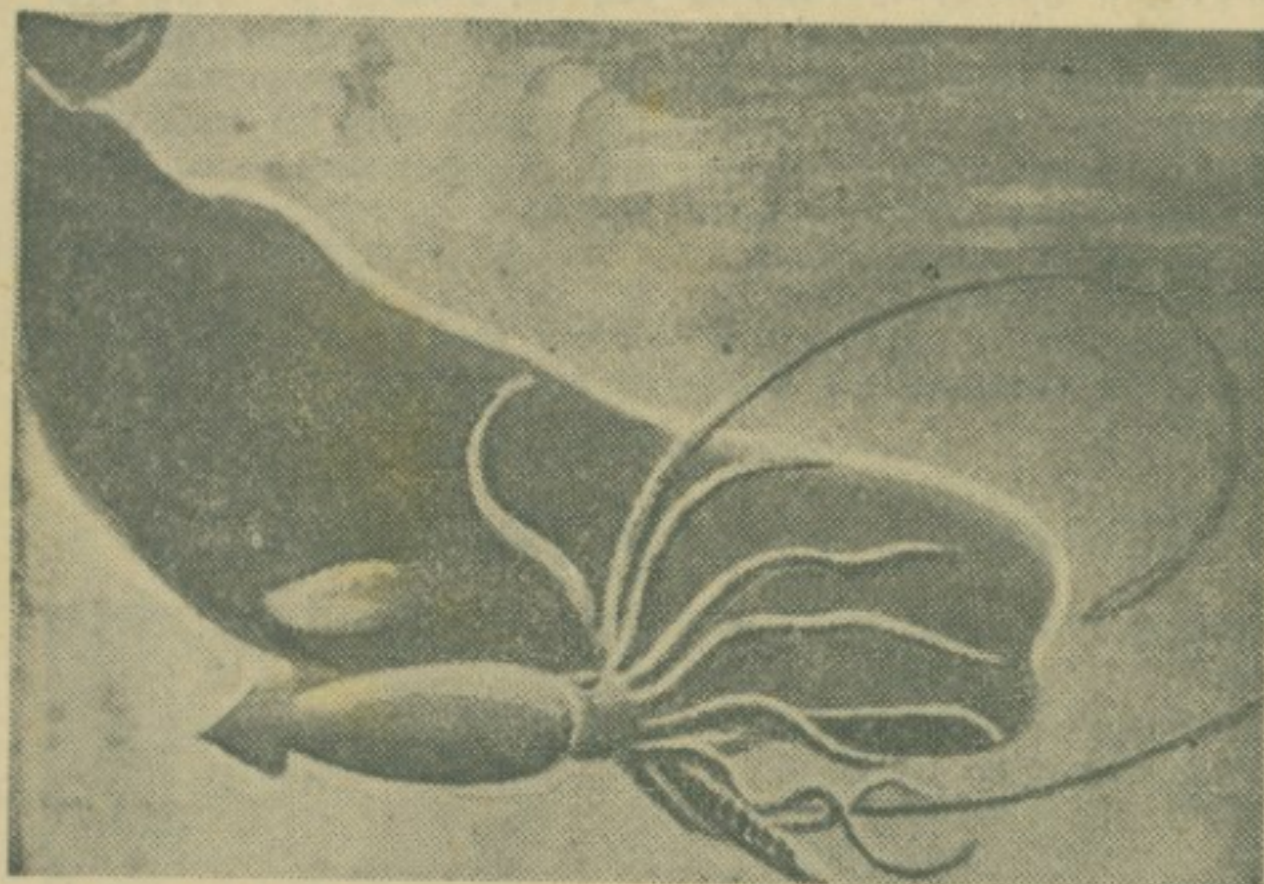
да ми се моја заблуда може опростити: веома велика главата уљешура борила се на живот и смрт с циновском хоботницом готово исто толико великом колико и она сама. Њени бескрајни пипци, као каква мрежа, чврсто су обавијали читаво уљешурино тело. Чак и поред тако огромне главе какву уљешура има, глава хоботнице изгледала је стравичнија од свега што се може замислити. Огромне испупчене очи на мртвачки-бледом телу давале су хоботници изглед чудовишта из најстрашнијих бајки. Око бораца кружиле су безбројне ајкуле спремне да с победничком поделом плен“.

Хоботнице нападају океанске бродове

С времена на време у светској штампи појављују се сензационалне вести о нападима хоботница на рибарске барке, па чак и на бродове. Да ли су ти извештаји веродостојни? Да ли циновске хоботнице заиста нападају бродове? Приче морепловаца дају одговор на ово питање.

По тврђењу Арнеа Гренингвџера, хоботнице су у три маха напаале велики океански брод — норвешки танкер „Брунсвик“. У сва три случаја хоботница се понела истоветно. Неочекивано би се појавила иза брода, а затим би одмах, пливајући брзином од око 38 километара на час, достигла брод и једно се време кретала упоредо с њим. У напад би прегазила брзином муње, ударајући свом снагом о бок брода, њени пипци, извијајући се као огромне змије, пружали би се према палуби, али на глатком металу за њих није било упоришта. Склизнувши према крми, хоботница би падала под елису која би јој задала смртоносни ударач. Хоботнице, изгледа, није збуњивало чак ни то што је њихов гвоздени противник био већи од њих.

Као што видимо, старе легенде о кракенима — како су нордски морепловци називали некад хоботнице — тим најдужежаним и најстрашнијим гусарима океанских дубина — нису увек луке измишљотине.

пипци, дебели као дрвеће, наднели су се над њега и обујмили га. Чудовиште је стало да се пуже уз палубу. Увукло се између две катарке. Један од морнара је крикнуо: „Сеците пипке ако вам је живот мио!“ Али, било је већ касно: страшни становник мора вукао је брод у воду. Катарке су се све више нагињале. Најзад, брод се преврнуо и потонуо.

Ко је потопио једрањак? Није то био ни кит, ни „морска змија“. Зоолози, од којих се очекивао одговор на ово питање, сетили су се још једног необичног случаја.

Једрањак Жана Денса из Денкерка, пловећи Атлантским Океаном, изненада је запао у бонацу. Није било ни дашка ветра и једра су жалосно висила на катаркама. Не желећи да губи време, командант брода је одлучио да темељито очисти и обочи брод. На скелама, које су висиле над водом, морнари су металним четкама чистили корито брода. Изненада, на површини воде појавила се чудна животиња слична циновској сили. Зграбивши пипцима два морнара, чудовиште је несрећнике, заједно са скелом на којој су се налазили, повукло у воду. Истворемено, оно је један свој крак обавило око трећег морнара који је, приметивши опасност на време, стао да се успише уз катарку. У тренутку кад се чудовиште већ узпуцало на палубу, бацили су на њега неколико харпуна и секиром му отсекли пипак којим је било обухватило трећег морнара и катарку. Тек тада је страшна звер прекинула напад и стала да се пов-

Најзад је био добијен непобитан доказ о томе да легендарна чудовишта не постоје само у машти морепловаца, већ и у стварности.

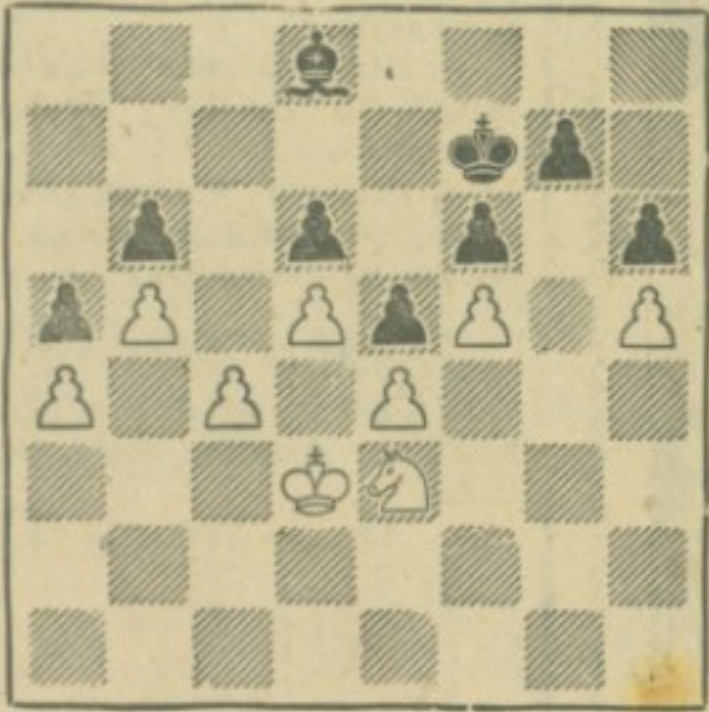
Ево како се то догодило:

У октобру 1873 године, троица рибара — два одрасла човека и један дванаестогодишњи дечак — ловили су харинге у водама Њуфаундленда. Наједном, приметили су некакав огроман, дугачак предмет који је прошао крај њих. Помисливши да је то комад каквог настрадаог брода, стали су да веслају према њему и један од њих ударио га је чакљом. У истом тренутку „предмет“ је оживео, издигао је над водом две циновске „руке“ и њима обухватио чакљак. Затим је чудовиште почело да се „повлачи“ у воду, вукући за собом и чакљак. Рибари су се скаменили од ужаса. Чакљак се брзо пунио водом. Још неколико секунди и почео би да тоне. Али дванаестогодишњи малишан — звао се Том Пикот — показао се храбријим од својих одраслијих другова: зграбио је секиру и одрубиса оба пипка морског чудовишта. Чакљак се исправио. Хоботница је испустила из тела сивољубичасту течност од које је вода око чакља наједном потамнела. Млади јунак био је спреман да настави борбу, али је чудовиште напустило бојно поље. Преплашени рибари из све снаге завеслали су према обали носећи са собом отсечене пипке хоботнице. А они су били једно од најдрагоценијих открића зоолошке науке тог времена. Јер, то је био доказ да огромне морске животиње, које су под именом

Учимо шах XLVII СКАКАЧ ИЛИ ЛОВАЦ?

Неки шахисти више воле ловца, а неки, опет, скакача. Разуме се, у извесним положајима ловац вреди више, али понекад он не би могао да учини оно што може скакач.

Оваква ситуација настала је у једној партији коју су играли Керес и Најдорф. Ако скакач и ловац имају исту вредност, играчи су сасвим једнаки. Сви бели пешаци налазе се на белим пољима и црни својим ловцем ништа им не може, а бели скакач, у овом положају, не може да продре међу црне пешаке.

На потезу је бели.
1-ц4-ц5, 66-ц5 2.Сс3-ц4, Кф7-е7 3.65-66, Ке7-д7 4.66-67 ... А сада? Црни се предаје, јер белом је отворен пут за добијање даме. Ако би црни ишао својим ловцем на ц7, бели ће однети пешака, а затим, ако црни не однесе скакача, црни њима на поље цб и партија је добијена.

Као што видите у овом случају партију је добио скакач.

Да скакач својом снагом и дејством може да запањи, показале смо вам у наредној лекцији.

„СРЕДОВЕЧНО“

По мишљењу неких научника наше Сунце је „средовечних“ година. Иако сматрају да је старо 6.000.000.000 година, оно је досад проживело свега пола свог века.

СВЕ ВЕЋА ПРИМЕНА

Авијација налази све више примене у привреди, а нарочито у пољопривреди. Њу користе и привредно заостале земље Блиског и Далекосточног Истока, где је она нарочито од велике

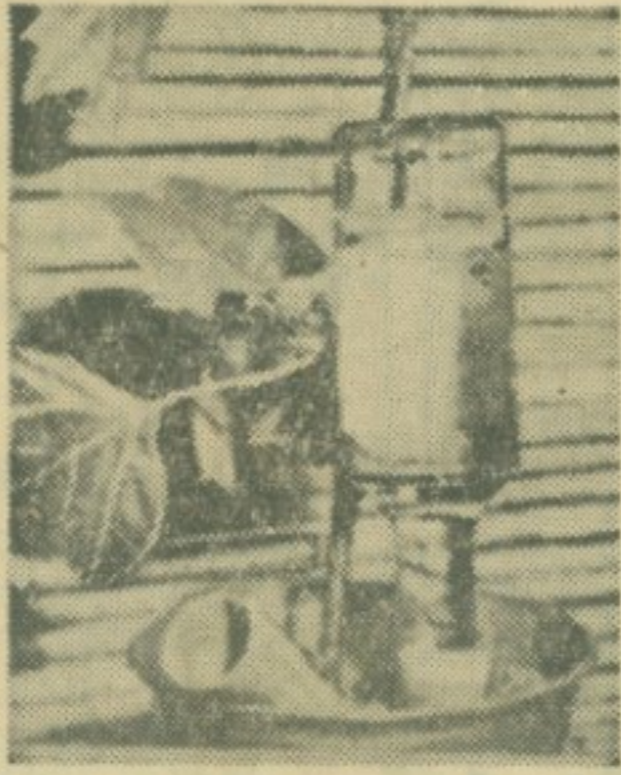

користи у борби против штеточина као што су скакавци који налазе у бескрајним јатима и личе на праве најезде страшних нападача.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

КОРИСНО ПОЛИВАЊЕ ЦВЕЋА

У свету постоје разни начини заливања цвећа. Данас се већ у Француској производе специјални регулатори начињени од fine глине у облику купе. Они се забадају у земљу саксије са цвећем. Вода, којој се додаје растворљиво ђубриво сипа се у тај глине регулатор и она постепено пролази кроз порозне зидове и стално кваси земљу. Овако се избегава претерана вла-

жност која може да доведе и до труљења.

Поред тога, ако сте присутни, биће довољно да напуните једну боцу с водом и да је причврстите за купу, која ће сама, полако, читавих 15 дана одржавати земљу влажном.

СВЕ ВИШЕ ПОВРЋА И ВОЋА ЗИМИ

Разноврсно воће и поврће се све више виђа и зими на трпезама: салате, парадајз, јагоде и друго. То долази оуда што се оно све више гаји по зимским баштама. У последње време за покривање стаклених башта употребљава се много полиамид и полиетилен. Стручњаци кажу да овој материји не смета ни ветар ни киша, па чак ни град ни снег. Битно је код оваквих покривача то што могу боље да се споје него стакло, да не остану никакве шупљине, услед чега је потребно и много мање грева. Друга позитивна одлика ових пластичних материја је и та што их сунце пробија — пролази кроз њих, па се тиме побољшавају и услови за напре-

дак биљке. Стручњаци су утврдили да у стакленим баштама покривеним пластичном опном, парадајз даје 200—300 грама више плода по сваком спруку.

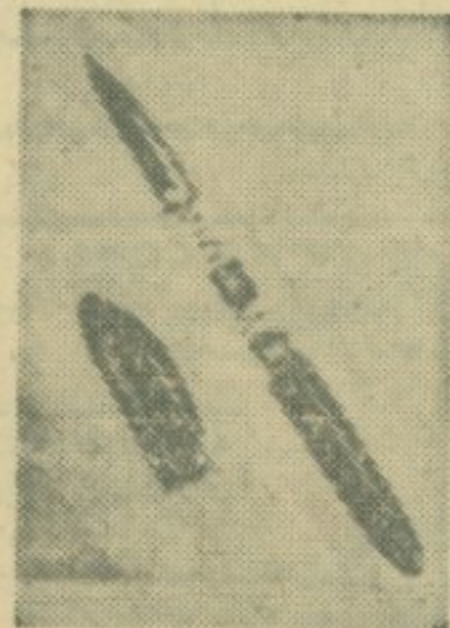
Не само за покривање стаклених башта, већ и за заштиту читавих ливада на великим добрима, употребљавају се пластичне материје, чим метеоролози предвиђају мразеве.

ПОВЕЋАЊЕ БРОЈА БОЛЕСНИКА ОД ДИФТЕРИЈЕ У ЈАПАЊУ

Док у већини земаља обољења од дифтерије непрестано опадају, у Јапану је запажен пораст. Број оболелих се 1956 попео на 18.294, према 8.381 у 1953 години. Јапански стручњаци предлажу да прву вакцину дете прими већ у трећем месецу живота јер тада престаје природни имунитет који је примило од мајке. А другу до краја прве године. Вакцина би се састојала од мешавине дифтеричног антитоксина и вакцине против богиња.

НАЛИВЦЕРО СА СИЈАЛИЦАМ

Данашња прецизна механика иде за тим да човеку олакша живот на сваком кораку. Тако је у једној фабрици у Кини начињено наливперо

којим се може писати и у потпуном мраку. Најме, на предњем делу наливпера, монтирана је мала сијалица на батерију која осветљава ноћу папир.

ПРОЗОР КОЈИ СЕ ОТВАРА И ЗАТВАРА АУТОМАТСКИ

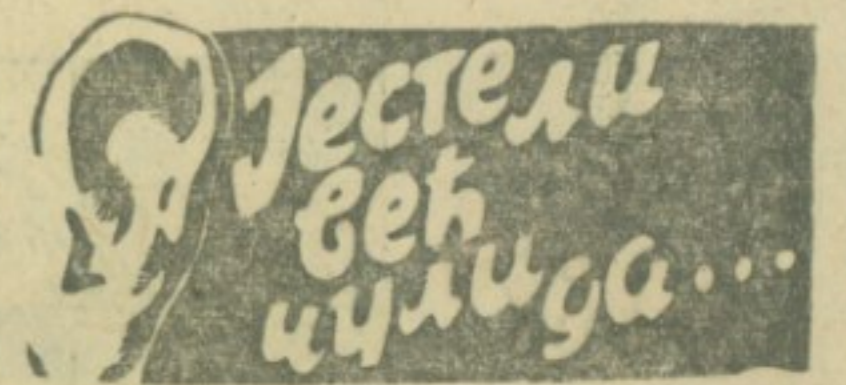
У САД је начињен прозор који се сам затвара и отвара према временским условима. Назван је „чудесни прозор“. Затвара се аутоматски ако температура напољу падне испод одређене границе, или ако пада киша или снег, или дува јак ветар. На кишу или снег реагује „електрично око“.

Кад се оно окваси кодо струје покреће мотор који затвара прозор. На ветар реагује један врло осетљив механизам. Прозорска стакла су дупла а између њих је створен безваздушни простор.

МИКРОВОД

Не зна се докле ће људи стићи у техничком усавршавању. Недавно је у једној совјетској фабрици усвојена нова метода у технологији производње микровода. Помоћу струје високог напона, манганов вод се одмах растеже до 4 микрона у пречнику и, истовремено, прекрива стакленом изолацијом. Километар таквог вода тежак је мање од грама, а нит је десет пута тања од човечеје власи. Док се до оваквих водова дошло утрошено је много времена за многобројне опите. Нарочито је тешко ишло са истезањем жице причему се радило на неколико машина, а тек после је пропуштана кроз специјалне пећи за изолирање.

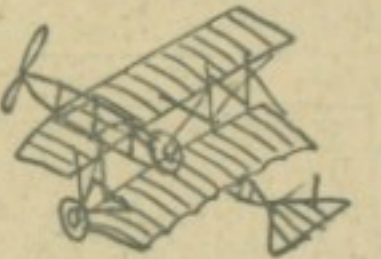

... златна рибича воли да живи у друштву. Ако у акваријуму остане сама она брзо постаје апатична. Међутим, позната крволочна риба пирана из јужноамеричких река, увек је усамљена. Ако се две пиране нађу у једном акваријуму, оне ће бежати једна од друге и покушаваће да се спасу из акваријума, и то ударајући о стаклене зидове све док једна од њих не угине.

... лабуд има у врату 23 кости. Жи-

... авион који су браћа Рајт конструисали 1903 године био је тежак 350 килогра-

ма. Модерни тешки бомбардери тежи су и по 160.000 килограма.

... од свих наших птица детлић имају најдужи језик: код многих врста детлића језик достиже дужину тела. У нашим шумама живи десет врста детлића.

... мрзовац, честа биљка влажних ливада, цвета ујесен, а листа и развија плод тек следећег пролећа. Цветови су му љубичасти.

... у Европу је петро први пут пренесен око 500 година пре наше ере, и то

рафа, чији је врат знатно дужи, има их свега 7. То је уосталом стандардан број за све сисаре, па и за човека.

... стари грчки песници живели су просечно 80 година, а своја најважнија дела написали су између 50 и 60 године живота.

... од китовог жештог перја може се направити око 200 пари чизама.

вероватно из Персије што показује и његово име из тог доба: „персиска птица“.

Водоравно: 1) иницијали нашег музичара; 2) врста тканине; 3) начињен од кости; 4) скраћеница за грађанску противавионску заштиту; 5) инструмент за мерење брзине бродова; 6) немачки; 7) нула; 8) слово латинице; 9) италијански фудбалски клуб; 10) врста вишње; 11) низак; 12) поклањати; 13) један облик страха; 14) иницијали нашег књижевника („Коштан“); 15) египатско божанство; 16) део кућног намештаја; 17) река у Русији; 18) врста кита; 19) бајка; 20) карика; 21) два иста самогласника.

Усправно: 1) неред; 2) тениски израз; 3) домаћа животиња; 4) један геолошки период; 5) котур; 6) правило, пропис; 7) нагиб; 8) португалски посед на западној обали Индије; 9) савреда; 10) припадница митолошког ратничког народа жена; 11) површина; 12) народ (грчки); 13) наше велико полуострво; 14) туга; 15) страна; 16) женско име; 17) свежа; 18) зимски спорт.

ДЕДИЧНЕ ВЕШТИНЕ

КОНФЕТЕ ПРЕТВОРЕНЕ У КАРАМЕЛЕ

Да би овај покушај успео, треба да имате и једног сарадника. Набавите две једнаке бонбонијере: А и В и једну кутују од картона пуну конфета. Напуните бонбонијеру В — карамелама.

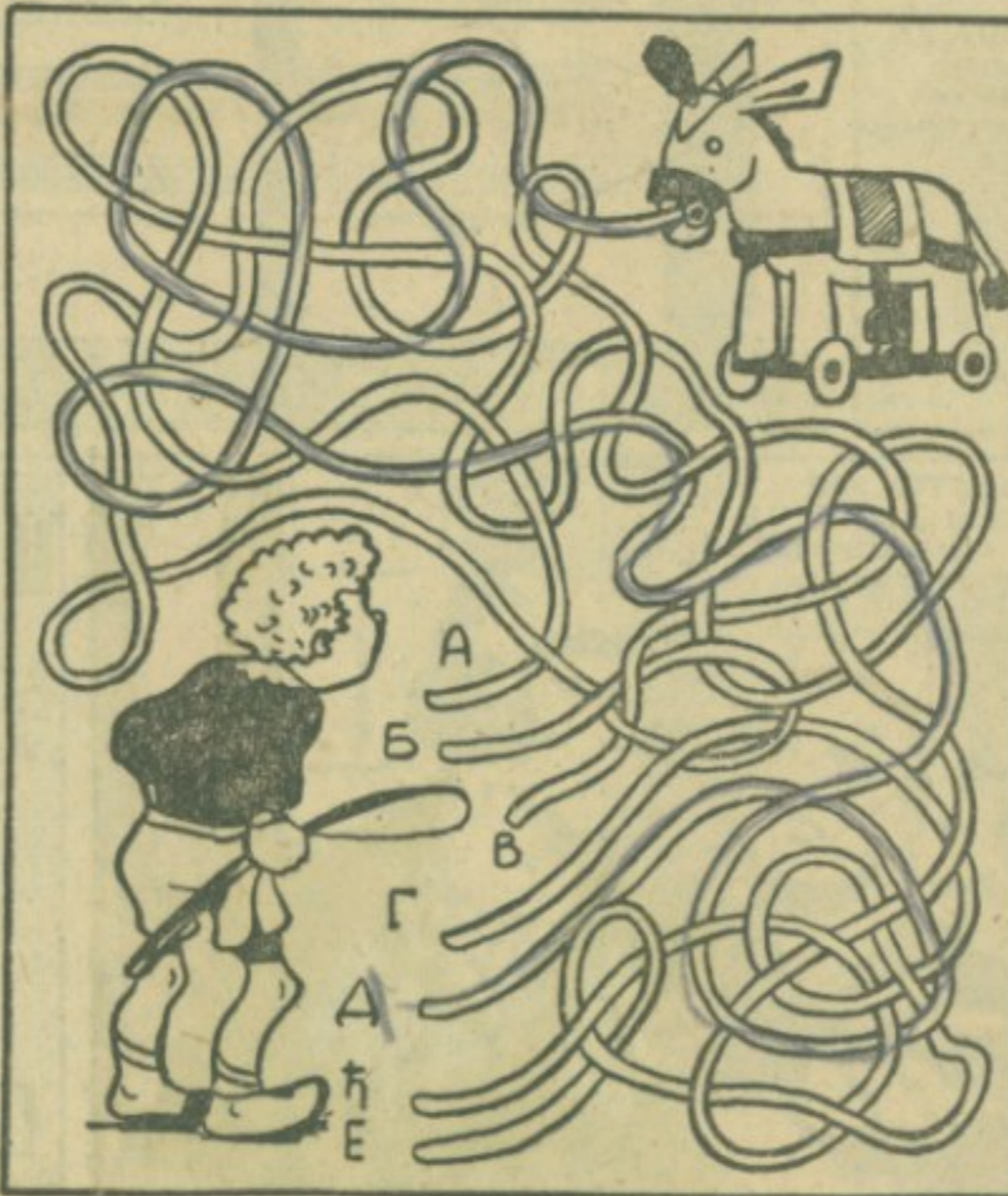
Извођење ове вештине је сасвим просто, али је потребна спретност и сигурност. Побригите се да претходно

чаробњачки посипајте кутују В. Ваш помоћник за то време нека неприметно изнесе непотребну бонбонијеру и кутују у којој су биле конфете.

Крај је лако погодити: по-

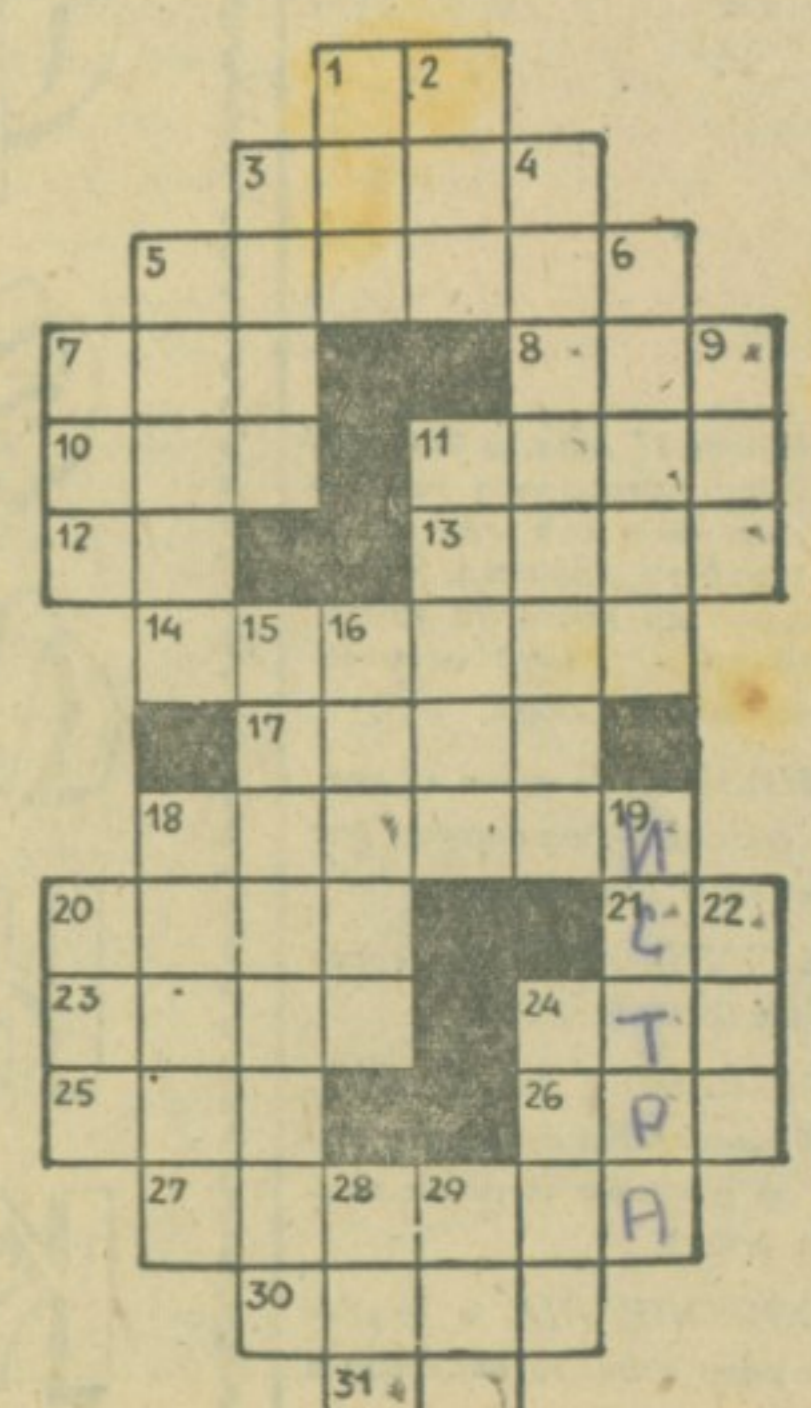
сле неколико вештих покрета и речи, отворите вашу бонбонијеру где ће се уместо конфета појавити слатке карамеле којима понудите своје зачућене пријатеље.

ПОМОЗИТЕ!

Добио је нову играчку: магараца на точковицама, али не зна за који конопац да га повуче. Зато му помогите,

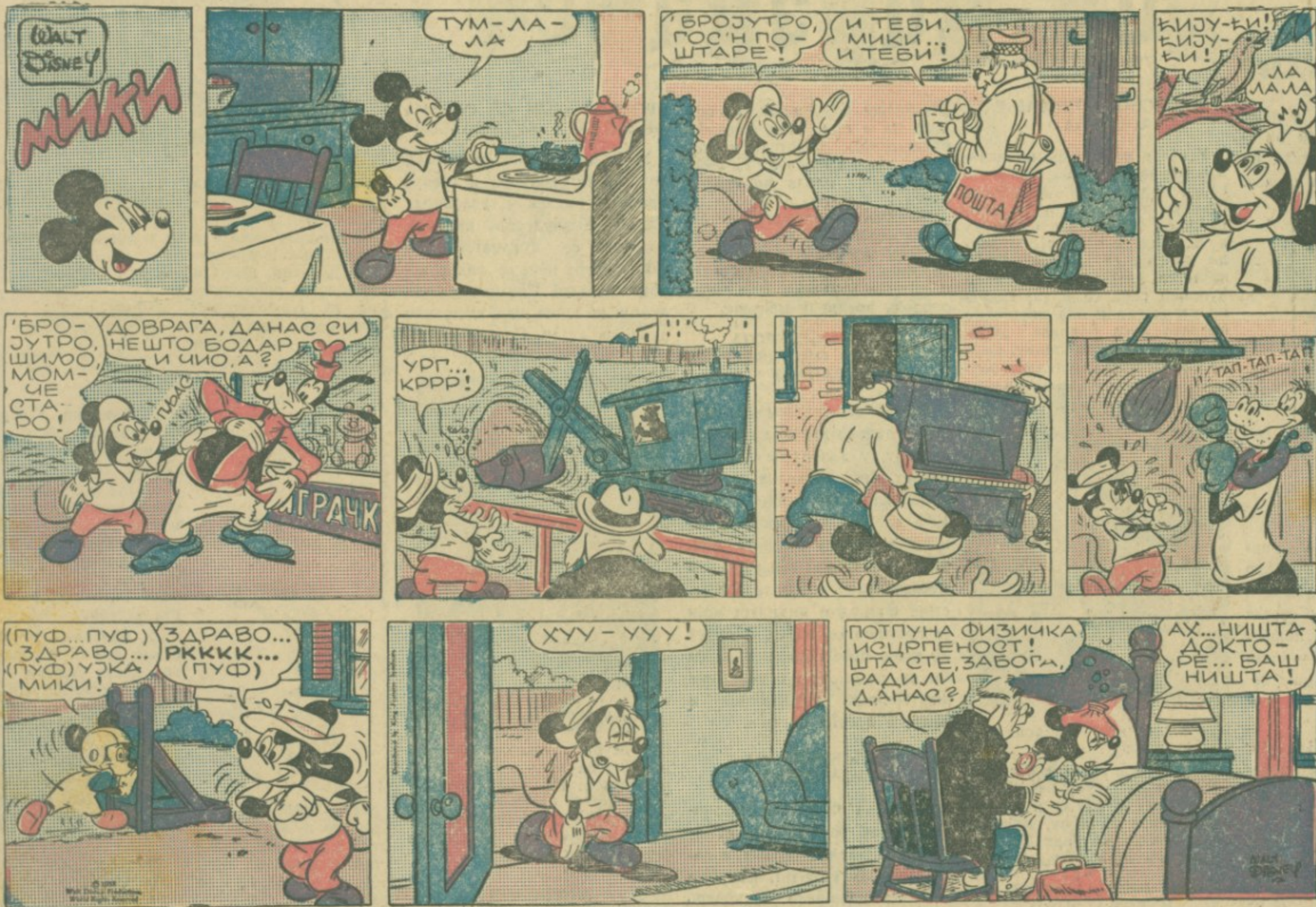
а ако не знате ни ви, рећи ћемо вам: прави је конопац Ф.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) аг; 2) Арап; 3) Амазон; 4) ово; 5) лет; 6) Бад; 7) бити; 8) ар; 9) атак; 10) именик; 11) Одак; 12) утикач; 13) агат; 14) ОО; 15) Маја; 16) ако; 17) ови; 18) лог; 19) ацетат; 20) Аба; 21) ас.

Усправно: 1) Ара; 2) газ; 3) Амор; 4) „Политика“; 5) Авар; 6) нетак; 7) оба; 8) тик; 9) банак; 10) Мотавина; 11) Ешта; 12) утава; 13) чоко; 14) амо; 15) бој; 16) алас; 17) ера; 18) тас.

НЕШТО ПРОТИВ АПЕТИТА

Једнога дана Пера Жде ра позвао лекара да га прегледа.
— Шта да вам препишем? Та ви сте здрави као дрво.
— Нешто против апетита, јер немам новца, а јадем за четворцу.

СТВАР ТРЕНИНГА

Шиља је по други пут отишао лекару због кашља.

— Ага — задовољно је

узвикнуо доктор — данас већ много лакше кашљете.

— Како не бити — одговори Шиља — вежбао сам се сву ноћ.

ДА ЛИ ЈЕ СТАО

— Јутрос ми је на улици испало сат, каже Хорације.

— Па је ли стао кад је пао на земљу? — пита га Белка.

— Ала ти је то неко питање! — узвикну Хорације. Куд би даље отишао!

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Ко су биле прециозе?
Шта је мачиче?
Шта су меандрити?
Какви су то макаронски стихови?
Шта је хиропедија?
Шта је хорегеја?

ОДГОВОРИ

ПРЕЦИОЗА је назив за отмену и углађену жену. У фигуративном смислу то је извештачена и неприродна жена у много чему. У првој

половини 17 века, у Француској су прециозама називале оне жене које су тежиле да профине друштво. То су мислиле да постигну претеривањем у начину одевања, понашања и говора.

МАЧИЧЕ је назив за мек, ошканик глас са оштрим ритмовима у два такта.

МЕАНДРИТИ су врста окамењених корала.

МАКАРОНСКИ СТИХОВИ су шаловити стихови у које су умешане речи из других језика.

ХИРОПЕДИЈА је вежбање ради стицања спретности у рукама.

ХОРЕГИЈА је код старих Атињана био назив за рад на спремању и издржавању позоришног хора.

БАШНИК

